

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI

Raport Roczny 2018

SPIS TREŚCI

› LIST OD KIEROWNICTWA	5
› OBSZARY DZIAŁANIA FUNDACJI	8
› DZIEWIĘTNASTY ROK DZIAŁALNOŚCI	
RÓWNAMY SZANSE W EDUKACJI	9
WSPIERAMY ROZWÓJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNYCH	19
DZIELIMY SIĘ DOŚWIADCZENIEM POLSKIEJ TRANSFORMACJI	30
MONITORING, EWALUACJE, ANALIZY (MEVA)	35
› LUDZIE, PROJEKTY, INICJATYWY	36
› SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2018 ROKU ORAZ RAPORT NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA	49
RAPORT NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA	50
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2018 ROKU	51
NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO SPORZĄDZONEGO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2018 ROKU	54
› RADA DYREKTORÓW	64
› ZARZĄD I PRACOWNICY	65

List od Kierownictwa

Andrew Nagorski
Przewodniczący Rady
Dyrektorów

Jerzy Koźmiński
Prezes Fundacji

Szanowni Państwo, drodzy Przyjaciele!

Raport Roczny Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, który mamy przyjemność przekazać w Państwa ręce podsumowuje działalność Fundacji w 2018 roku, zaś swój ostateczny kształt uzyskuje w czerwcu 2019 roku, w ślad za zakończonym audytem skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego.

To okres obchodów jubileuszu trzydziestolecia ustrojowych przemian w Polsce, które ukształtowały drogę do wolności, demokracji i gospodarki rynkowej w Europie Środkowej i Wschodniej, a także dwudziestolecia przystąpienia Polski do NATO, oraz piętnastolecia członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Jubileusze te stanowią szczególną okazję, aby przypomnieć dwa zasadnicze cele jakie w 2000 roku zostały postawione przed Polsko-Amerykańską Fundacją Wolności. Były to: działanie na rzecz konsolidacji efektów polskiej transformacji zapoczątkowanej w 1989 roku oraz dzielenie się polskim doświadczeniem z innymi krajami regionu.

W Polsce, od początku, jesteśmy aktywni przede wszystkim w odniesieniu do społeczności i grup, które w okresie przemian wymagały szczególnego wsparcia – zwłaszcza na terenach wiejskich i w małych miastach. Stąd też nasze programy koncentrują się na wyrównywaniu szans edukacyjnych i podnoszeniu jakości oświaty, a także na wspieraniu aspiracji rozwojowych lokalnych społeczności. W latach 2000-2018 Fundacja przeznaczyła na swoją działalność ponad 200 milionów USD, w tym blisko 13 milionów USD w minionym roku.

W obszarze edukacji na uwagę zasługują efekty programu „Równać Szanse”, w ramach którego zrealizowano już ponad 3 tysiące lokalnych projektów służących wyrównywaniu szans na dobry start w dorosłe życie młodzieży ze wsi i małych miast, z udziałem 144 tysięcy uczestników. Od 2001 roku jego oferta ewoluowała w kierunku systemu, który nie tylko finansowo wspiera różnorakie społeczne inicjatywy edukacyjne, ale też oferuje szkolenia oraz możliwość wymiany doświadczeń w ramach forów edukacyjnych.

Ważną częścią edukacyjnej oferty PAFW służącej podnoszeniu jakości polskiej oświaty, jest program „Szkoła Ucząca Się”, który swoimi działaniami na rzecz doskonalenia warsztatu pracy nauczycieli objął blisko 5 tysięcy szkół w całej Polsce. Spośród nich 1500 placówek wzięło udział w zasadniczym segmencie programu poświęconemu całościowemu rozwojowi szkół; jest on w dużej mierze oparty na koncepcji oceniania kształtującego. Szkoleniami oferowanymi w ramach wszystkich komponentów „SUS” zostało objętych ponad 100 tysięcy nauczycieli. W minionym roku oferta programu została wzbogacona o Akademię Liderów Oświaty „SUS” – środki z Europejskiego Funduszu Społecznego umożliwiły przeszkolenie blisko 900 osób pełniących funkcje kierownicze w placówkach oświatowych z województwa mazowieckiego i świętokrzyskiego.

Już trzeci rok akademicki rozpoczęła Szkoła Edukacji Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności i Uniwersytetu Warszawskiego, kontynuując studia podyplomowe dla przyszłych nauczycieli języka polskiego oraz matematyki. Do grona absolwentów dołączyło prawie 30 osób, a kolejne 26 rozpoczęło naukę. Od początku działalności kadra Szkoły Edukacji pracuje nie tylko ze studentami studiów podyplomowych, ale również z nauczycielami. W zeszłym roku, w różnych formach doskonalenia zawodowego, takich jak seminaria, warsztaty i szkolenia, wzięło udział około 500 osób. Wszystkie te działania, podobnie jak i inne programy edukacyjne PAFW, były realizowane w warunkach wprowadzania w życie głębokich zmian w polskim szkolnictwie, które m. in. zakładały likwidację gimnazjów na rzecz systemu dwuszczeblowego – ośmioletnich szkół podstawowych oraz czteroletnich liceów, bądź innych szkół ponadpodstawowych.

Nadal rozszerzaliśmy skalę programów wspierających budowę kapitału społecznego, służących rozwiązywaniu problemów lokalnych społeczności i pobudzaniu ich aspiracji rozwojowych. To przede wszystkim „Działaj Lokalnie”, w którym wsparło już ponad 10 tysięcy społecznych inicjatyw poprzez dotacje przyznawane w otwartych konkursach grantowych, organizowanych przez sieć Ośrodków Działaj Lokalnie (ODL). W minionym roku do ich grona dołączyło 5 nowych organizacji, które otrzymały status Afiliowanych Ośrodków Działaj Lokalnie, zaś cała sieć ODL liczy obecnie 71 organizacji, które obejmują swoim zasięgiem 644 gminy w całej Polsce. Zwiększyliśmy także zasięg „Lokalnych Partnerstw PAFW” – w 2018 roku do programu dołączyło 8 nowych partnerstw; tym samym uczestniczy w nim już 45 partnerstw, które swoim zasięgiem obejmują 93 gminy i prowadzą działania z zaangażowaniem ponad 620 partnerów lokalnych, 7 tysięcy wolontariuszy i 130 tysięcy członków lokalnych społeczności.

Budowanie kapitału społecznego i aktywizacja lokalnych społeczności nie są możliwe bez aktywnego zaangażowania lokalnych liderów. W tym kontekście na uwagę zasługuje fakt, że spośród 620 uczestników i absolwentów programu „Liderzy PAFW” 184 wystartowało w wyborach samorządowych, które odbyły się w listopadzie 2018 roku. 83 z nich zdobyło mandaty: 61 zostało wybranych do rad powiatowych, a 22 zostało burmistrzami i wójtami. O gotowości liderów do coraz większego zaangażowania się w zmiany zachodzące w ich lokalnych społecznościach świadczy również ich udział w sieci Mobilnych Doradców programu „Sektor 3.0”. Grono Mobilnych Doradców – specjalistów świadczących bezpłatne usługi szkoleniowe oraz wsparcia technologicznego na rzecz lokalnych organizacji pozarządowych – liczy obecnie 100 osób, w tym 20 z nich dołączyło do sieci w minionym roku. W ciągu 6 lat Mobilni Doradcy udzielili ponad 6 tysięcy porad, a w organizowanych przez nich szkoleniach wzięło udział ponad 12 tysięcy uczestników.

Z satysfakcją odnotowaliśmy dalsze rozszerzenie skali naszych przedsięwzięć służących transferowi wiedzy w zakresie polskiej transformacji oraz integracji europejskiej. Od początku programu „Przemiany w Regionie” (RITA) przyznaliśmy wsparcie dla ponad 1000 projektów obejmujących współpracę między polskimi organizacjami pozarządowymi i ich partnerami z krajów Europy Wschodniej, Azji Centralnej i Zakaukazia, zaś w ramach „Study Tours to Poland” Polskę odwiedziło ponad 9,5 tysiąca uczestników wizyt studyjnych; aktywnych studentów i profesjonalistów z Europy Wschodniej. Łącznie z uczestnikami Programu Stypendialnego im. Lane’a Kirklanda od 2000 roku gościliśmy w Polsce blisko 13 tysięcy osób.

W maju 2019 roku z głębokim smutkiem pożegnaliśmy Johna P. Birkelunda, współzałożyciela Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności oraz Polsko-Amerykańskiego Funduszu Przedsiębiorczości, byłego Przewodniczącego Rady Dyrektorów obydwu instytucji. John był wielkim przyjacielem Polski, wniósł istotny wkład w jej transformację gospodarczą i społeczną, a także w rozwój stosunków polsko-amerykańskich. Kierował Radą Dyrektorów PAFW do 2012 roku, a potem jako Honorowy Przewodniczący (Chairman Emeritus) podtrzymywał silne więzi

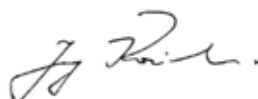
łącznie go z Polską i nadal aktywnie wspierał Fundację, doradzając nam przede wszystkim w zakresie polityki inwestycyjnej. Od początku był ogromnie oddany fundacyjnej działalności, zawsze mogliśmy liczyć na Jego mądrość, radę i przyjaźń. Będzie nam Go bardzo brakowało.

Zamykając miniony okres pragniemy złożyć serdeczne podziękowania wszystkim naszym Partnerom za profesjonalizm, zaangażowanie oraz innowacyjność jakie wnoszą w realizację programów PAFW. Szczególne wyrazy wdzięczności kierujemy do Członów Rady Dyrektorów za ich nieocenioną wiedzę i życzliwe wsparcie dla fundacyjnych programów oraz dla Zespołu, który nimi kieruje.

Nowy Jork/Warszawa, czerwiec 2019 r.

Andrew Nagorski
Przewodniczący Rady Dyrektorów

Jerzy Koźmiński
Prezes Fundacji

Obszary działania Fundacji

Równamy szanse w edukacji

› ENGLISH TEACHING	10
› RÓWNAĆ SZANSE	11
› SZKOŁA UCZĄCA SIĘ (SUS)	12
› SZKOŁA EDUKACJI PAFW I UW	14
› PROJEKTOR - WOLONTARIAT STUDENCKI	15
› STYPENDIA POMOSTOWE	16
› UNIWERSYTETY TRZECIEGO WIEKU (UTW)	18

Wspieramy rozwój społeczności lokalnych

› WSPIERAMY ORGANIZACJE POZARZĄDOWE	20
› DZIAŁAJ LOKALNIE	21
› SEKTOR 3.0	23
› LIDERZY PAFW	24
› KONKURS „PRO PUBLICO BONO”	25
› PROGRAM ROZWOJU BIBLIOTEK	26
› LOKALNE PARTNERSTWA PAFW	28

Dzielimy się doświadczeniem polskiej transformacji

› STYPENDIA IM. LANE'A KIRKLANDA	31
› PRZEMIANY W REGIONIE (RITA)	32
› STUDY TOURS TO POLAND (STP)	33
› MONITORING, EWALUACJE, ANALIZY (MEVA)	35

Równamy szanse w edukacji

› ENGLISH TEACHING	10
› RÓWNAĆ SZANSE	11
› SZKOŁA UCZĄCA SIĘ (SUS)	12
› SZKOŁA EDUKACJI PAFW I UW	14
› PROJEKTOR - WOŁONTARIAT STUDENCKI	15
› STYPENDIA POMOSTOWE	16
› UNIWERSYTETY TRZECIEGO WIEKU (UTW)	18

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

8.022.381 USD

w tym 622.648 USD w 2018 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:

➤ Nidzicka Fundacja Rozwoju „Nida”

WIĘCEJ INFORMACJI:

www.englishteaching.org.pl

ENGLISH TEACHING

Realizowany od 2000 roku program inicjuje i wspiera działania na rzecz promocji języka angielskiego oraz poprawy poziomu jego nauczania wśród dzieci i młodzieży z małych miast i wsi. Tym samym służy wyrównywaniu ich szans edukacyjnych. Jednocześnie program przyczynia się do rozwoju zawodowego nauczycieli języka angielskiego pracujących w małych miejscowościach.

„English Teaching” jest przedsięwzięciem, które promując naukę języka angielskiego, pobudza i rozwija różnorakie inicjatywy społeczne. Ich efekty często wykraczają poza założony cel, co wyraża się w ogólnej aktywizacji społeczności lokalnych. Działania programu kierowane są głównie do nauczycieli języka angielskiego uczących w szkołach podstawowych, gimnazjach oraz w przedszkolach na terenach wiejskich i w małych miastach. W ofercie programu znajdują się szkolenia dla nauczycieli połączone z możliwością realizacji przez nich małych projektów, a także pomoc w zakresie przygotowania takich projektów w formie szkoleń i doradztwa.

a także festiwale piosenki. Dzieci i młodzież mogły obejrzeć anglojęzyczne filmy oraz uczestniczyć w lekcjach prowadzonych przez „native speakers”. W projektach wzięło udział bezpośrednio ponad 65 tysięcy uczniów i 4100 nauczycieli, a pośrednio ponad 170 tysięcy rodziców oraz innych przedstawicieli lokalnych społeczności.

Oferta programu to także szkolenia metodyczne „Weekends with English Teaching” dla nauczycieli angielskiego z miejscowości do 20 tysięcy mieszkańców. Dotychczas przeprowadzono 137 takich szkoleń, łącznie wzięło w nich udział 6200 nauczycieli.

W latach 2000-2018, poprzez konkursy grantowe kierowane do szkół i organizacji pozarządowych z miejscowości do 20 tysięcy mieszkańców, dofinansowano 1033 projekty.

W dotychczasowych edycjach programu, w latach 2000-2018, poprzez konkursy grantowe kierowane do szkół i organizacji pozarządowych z miejscowości do 20 tysięcy mieszkańców, dofinansowano 1033 projekty, w wyniku których w wielu szkołach powstały kluby miłośników kultury anglosaskiej i języka angielskiego, biblioteczki z literaturą i prasą anglojęzyczną oraz koła teatralne. Organizowano liczne konkursy wiedzy o anglosaskich pisarzach, kulturze i historii,

Najaktywniejsi nauczyciele uczestniczący w programie mają możliwość poszerzania swoich kompetencji podczas trzytygodniowej Letniej Szkoły „Teaching English to Speakers of Other Languages” (TESOL), organizowanej przez Uniwersytet Gonzaga w USA.

W ramach programu zorganizowano 16 ogólnopolskich spotkań edukacyjnych – „English Teaching Market” – dla nauczycieli języka angielskiego oraz zainteresowanych

instytucji, organizacji, szkół i wydawnictw; uczestniczyło w nich łącznie blisko 8500 osób. Te coroczne spotkania służą między innymi rozwojowi sieci współpracy nauczycieli języka angielskiego z małych miejscowości; są wspierane przez portal społecznościowy i regularne e-newsy o innych inicjatywach edukacyjnych, takich szkolenia, konkursy i granty.

W 2015 r., z inicjatywy Ambasadorów English Teaching (najaktywniejszych nauczycieli uczestniczących w programie), powstało Ogólnopolskie Stowarzyszenie Anglistów „English Teaching”, którego celem jest m.in. doskonalenie zawodowe nauczycieli angielskiego, szczególnie z małych miejscowości, a także prowadzenie działań rzeczniczych. ■

RÓWNAĆ SZANSE

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

15.050.532 USD

w tym 1.256.511 USD w 2018 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:

➤ Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży

WIĘCEJ INFORMACJI:

www.rownacszanse.pl

Celem prowadzonego od 2001 roku programu jest wspieranie inicjatyw społecznych służących wyrównywaniu szans na dobry start w dorosłe życie młodzieży z terenów wiejskich i małych miast (do 20 tysięcy mieszkańców), poprzez podnoszenie ich kompetencji i rozwój umiejętności społecznych, takich jak praca w zespole, zdolność pozyskiwania wsparcia dla realizacji wytyczonych celów, czy umiejętność planowania swoich działań.

W ramach programu organizacje pozarządowe, domy kultury, biblioteki oraz grupy nieformalne ubiegają się o dotacje na projekty, które pobudzają aspiracje dzieci i młodzieży, sprzyjają rozwijaniu ich umiejętności realizowania samodzielnie i realistycznie postawionych celów, kształtują postawy aktywności i otwartości, a także zachęcają do działań na rzecz własnego środowiska. Dzięki realizowanym projektom młodzi ludzie mają możliwość uczestniczenia w zajęciach wykraczających poza standardową ofertę edukacyjną szkoły. W 2018 roku, w ramach Ogólnopolskiego Konkursu Grantowego oraz Regionalnego Konkursu Grantowego, dofinansowano łącznie 137 projektów. Ich tematyka

jest zróżnicowana – są wśród nich inicjatywy służące tworzeniu warunków do podejmowania przez młodzież działań na rzecz jej społeczności, poznawaniu lokalnej tradycji i historii a także promocji zdrowego stylu życia.

Ofertę programu uzupełniają szkolenia dla koordynatorów projektów – podnoszą ich kwalifikacje, uczą prowadzenia projektu z położeniem nacisku na angażowanie młodzieży jako aktywnego twórcy, uczestnika i bezpośredniego realizatora przedsięwzięcia. Oferta szkoleniowa dla koordynatorów obejmuje również tematykę wykorzystania nowoczesnych technologii w zarządzaniu i promocji projektów edukacyjnych.

Efekty programu to realizacja blisko 3000 projektów z udziałem ok. 144 tysięcy uczestników (pośrednio wzięło w nich udział ponad 460 tysięcy osób), a także aktywizacja i integracja lokalnych środowisk wokół działań na rzecz dzieci i młodzieży.

Wzorem ubiegłych lat, w 2018 roku odbyła się kolejna edycja szkoły letniej dla najbardziej aktywnych uczestników projektów. Jej celem jest doskonalenie umiejętności realizacji inicjatyw społecznych na rzecz lokalnego środowiska oraz rozwijanie kompetencji liderkich. Osoby, które ukończą szkołę letnią mają możliwość otrzymania dotacji na realizację krótkookresowych projektów na rzecz swoich lokalnych społeczności. W minionym roku w zajęciach szkoły letniej wzięły udział 24 osoby.

Ważnym komponentem programu są także Lokalne Fora „Równać Szanse”, organizowane cyklicznie przez organizacje biorące udział w programie. Fora są miejscem, gdzie instytucje i osoby zaangażowane w swoich środowiskach w działania na rzecz młodzieży prowadzą dyskusje na temat potencjału środowiska lokalnego, a także barier, które pomniejszają szanse rozwojowe młodych ludzi z małych miejscowości.

W minionym roku zorganizowano 13 lokalnych forów z udziałem ponad 350 uczestników.

Efekty osiemnastu edycji programu to przede wszystkim realizacja blisko 3 tysięcy projektów z udziałem ok. 144 tysięcy uczestników (pośrednio wzięło w nich udział ponad 460 tysięcy osób), a także aktywizacja i integracja lokalnych środowisk wokół działań na rzecz dzieci i młodzieży.

Wydano 29 publikacji opisujących metodologię modelowych projektów, które mogą być realizowane w różnych częściach Polski. Są one dostępne na stronie internetowej programu www.rownacszanse.pl.

Powstało ponad 150 lokalnych organizacji pozarządowych, a wiele projektów jest kontynuowanych po zakończeniu finansowego wsparcia udzielonego w ramach programu.

Poprzez program Fundacja wspiera inicjatywę Klubów Młodego Odkrywcy (KMO), będącą kontynuacją projektu modelowego zainicjowanego w ramach programu w 2002 roku przez Kłodzkie Towarzystwo Oświatowe, obecnie realizowaną przez Centrum Nauki Kopernik. Celem Klubów Młodego Odkrywcy jest popularyzacja wśród dzieci i młodzieży zainteresowania naukami ścisłymi. Ich formuła umożliwia młodym ludziom uczenie się poprzez eksperymentowanie i prowadzenie samodzielnych doświadczeń z wykorzystaniem prostych, łatwo dostępnych materiałów. Miniony rok zaowocował organizacją siódmej edycji Forum Klubów Młodego Odkrywcy, które zgromadziło 240 osób. Forum jest platformą kontaktów i wymiany doświadczeń, służy również promocji Klubów. Sieć KMO liczy obecnie 450 jednostek; należy do niej również kilkadziesiąt KMO powstałych na terenie Ukrainy, Białorusi, Litwy i Gruzji. ■

SZKOŁA UCZĄCA SIĘ (SUS)

W ramach programu, realizowanego od 2000 roku, prowadzone są kompleksowe działania na rzecz podniesienia jakości polskiej oświaty z wykorzystaniem najlepszych wzorców zagranicznych. Poprawa jakości pracy szkół, w szczególności z terenów wiejskich i małych miast, odbywa się głównie poprzez doskonalenie warsztatu pracy nauczycieli.

„SUS” wprowadza w ich codzienną praktykę autorski system zapewniania jakości, który w efekcie wiedzie do zwiększenia kompetencji i autonomii zespołu nauczycielskiego, wzmocnienia pozycji dyrektora jako lidera wdrażania zmian w szkole, poprawy pracy zespołowej, co wpływa na poprawę wyników nauczania. Jest to szeroki program obejmujący m.in. szkolenia i kursy internetowe dla nauczycieli, warsztaty dla rad pedagogicznych, studia podyplomowe i konferencje dla dyrektorów, systemowy program wsparcia szkół we wprowadzaniu oceniania kształtującego oraz wdrażaniu innych innowacyjnych praktyk edukacyjnych. Uczestniczące

w programie szkoły wypracowują rozwiązania profesjonalizujące pracę nauczycieli, monitorują efekty swoich działań, dzielą się między sobą najlepszymi praktykami. Efektem realizacji programu „SUS” jest podniesienie jakości w kluczowych obszarach pracy szkół, jakimi są: efektywność kształcenia (nauczania i uczenia się uczniów), organizacja pracy szkoły jako instytucji uczącej się, a także współpraca szkoły ze środowiskiem zewnętrznym.

W ciągu 18 lat w programie uczestniczyło około 4000 szkół, z tego 1450 w zasadniczej jego części, której celem jest całłościowy roz-

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

12.062.919 USD

w tym 817.325 USD w 2018 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:

➤ Centrum Edukacji Obywatelskiej

WIĘCEJ INFORMACJI:

www.sus.ceo.org.pl

W ciągu 18 lat w programie uczestniczyło ok. 4000 szkół (z tego 1450 w zasadniczej części), zaś szkoleniami oferowanymi w ramach wszystkich komponentów „SUS” zostało objętych ponad 100 tysięcy nauczycieli.

wój szkoły m.in. dzięki wprowadzeniu oceniania kształtującego. Natomiast szkoleniami oferowanymi w ramach wszystkich komponentów „SUS” zostało objętych ponad 100 tysięcy nauczycieli.

Od 2009 roku realizowany jest projekt „Nauczycielska Akademia Internetowa” (N@I). To zakrojone na szeroką skalę szkolenia na odległość dla nauczycieli różnych przedmiotów ze wszystkich typów szkół oraz przedszkoli. Kursy „N@I” wykorzystują e-learning oraz coaching, przygotowując nauczycieli do stosowania nowoczesnych metod i technik w pracy z uczniami. „N@I” oferuje siedem różnego typu rocznych kursów. Od roku akademickiego 2016/17 nauczyciele mogą dodatkowo wybrać szkolenie poświęcone nowemu narzędziu wspomagającemu ocenianie kształtujące – „OK Zeszyt”. W kursach online co roku bierze udział około 800 nauczycieli.

Wieloletnie doświadczenia „SUS” wykorzystywane były w ramach różnych inicjatyw edukacyjnych finansowanych ze środków unijnych, takich jak zakończony w 2015 roku program „Akademia Uczniowska”, czy też „Cyfrowa Szkoła”. Celem „Akademii” była promocja innowacyjnych metod nauczania, zwłaszcza w zakresie matematyki i przedmiotów przyrodniczych. Programy skierowane zostały do nauczycieli i uczniów z całej Polski. W działaniach tych uczestniczyło ponad 20 tysięcy osób.

Od początku roku szkolnego 2017/18 realizacja programu „SUS” przebiega w nowych uwarunkowaniach, wynikających z szerokich zmian w systemie polskiej edukacji. W związku z tym część działań programu dopasowano do nowej sytuacji.

W 2018 roku, dzięki doświadczeniom „SUS”, w realizowanych od 2007 roku studiach podyplomowych rozpoczęto projekt „Akademia Liderów Oświaty Szkoły Uczącej Się” (ALO SUS). Są to studia dla 900 dyrektorów i wicedyrektorów szkół i przedszkoli, a także kierowników zespołów przedmiotowych z województwa mazowieckiego i świętokrzyskiego. Ich celem jest doskonalenie kwalifikacji osób pełniących kierownicze stanowiska w placówkach oświatowych w zakresie przywództwa edukacyjnego nakierowanego na rozwijanie kompetencji kluczowych uczniów. Działania prowadzone są we współpracy z Collegium Civitas oraz Akademią Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, a współfinansowane ze środków unijnych.

PAFW jest partnerem przedsięwzięcia „Szkoła z Klasą 2.0”, promującego nowoczesne rozwiązania edukacyjne oparte na technologiach informacyjno-komunikacyjnych oraz na metodzie design thinking. Jest ono rozwinięciem rozpoczętej w 2002 roku akcji „Szkoła z Klasą”, która powstała z inspiracji programem „SUS”, a prowadzona była przez Centrum Edukacji Obywatelskiej (obecnie przez Fundację Szkoła z Klasą) we współpracy z „Gazetą Wyborczą”. Do końca 2018 roku wzięło w niej udział ponad 9 tysięcy szkół z całej Polski oraz ponad 150 tysięcy nauczycieli. Rozszerzenie akcji stanowiły takie inicjatywy, jak: „Nauczyciel z Klasą”, „Lego, Cogito, Ago”, „Uczeń z Klasą” i „Szkoła Myślenia”. W 2014 roku uruchomiono projekt „Nauczyciel/ka I klasa” oferujący szkolenia, wsparcie eksperckie, a także platformę wymiany doświadczeń i inspiracji dla nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej. ■

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

2.562.107 USD

w tym 1.114.023 USD w 2018 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:

➤ Fundacja Dobrej Edukacji

WIĘCEJ INFORMACJI:

www.szkoledukacji.pl

SZKOŁA EDUKACJI PAFW I UW

Szkoła Edukacji jest wspólnym przedsięwzięciem Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności oraz Uniwersytetu Warszawskiego. To jedyne w Polsce studia podyplomowe dające uprawnienia nauczycielskie, które odbywają się w trybie stacjonarnym. Studia są obecnie nieodpłatne, a studenci mogą ubiegać się o stypendium, które pomaga w pokryciu kosztów utrzymania, a także o miejsce w akademiku UW.

Program Szkoły Edukacji powstał we współpracy z renomowanym ośrodkiem kształcenia nauczycieli – Columbia University Teachers College w Nowym Jorku.

Obecnie trwa trzecia edycja studiów, w której udział bierze 22 studentów na dwóch ścieżkach kształcenia – polonistycznej i matematycznej. W roku akademickim 2019/20 Szkoła Edukacji otworzy się na większą liczbę słuchaczy na dwóch nowych, dodatkowych kierunkach: historia i wiedza o społeczeństwie oraz biologia z przyrodą.

Studenci mają zapewnioną indywidualną opiekę tutorów ze Szkoły Edukacji, a także mentorów, czyli nauczycieli ze szkół praktyk. Zajęcia akademickie odbywają się w małych grupach. Duży nacisk kładziony jest na dyskusję i systematyczne poddawanie refleksji własnych postępów w nauce.

Zajęcia w Szkole Edukacji prowadzą osoby z doświadczeniem w pracy w szkole, aktywnie zajmujące się edukacją, patrzące z różnych perspektyw: nauczycieli-praktyków, badaczy akademickich, pasjonatów edukacji. Wykła-

Studenci mają zapewnioną indywidualną opiekę tutorów ze Szkoły Edukacji, a także mentorów, czyli nauczycieli ze szkół praktyk.

Integralną częścią kształcenia nauczycieli w SE są codzienne praktyki w szkołach. Studenci spędzają czas zarówno na zajęciach akademickich, jak i w szkole – obserwują lekcje, współprowadzą i samodzielnie prowadzą je, uczestniczą w radach pedagogicznych oraz w zebraniach z rodzicami. Doświadczenia szkolne są na bieżąco omawiane podczas zajęć akademickich. Szkoła Edukacji odpowiada za jakość praktyk, blisko współpracując z siecią starannie wybranych placówek szkolnych z Warszawy i okolic.

dowcy reprezentują różne ośrodki akademickie, zostali przeszkoleni przez wiodących amerykańskich i europejskich specjalistów w zakresie kształcenia nauczycieli.

Przy Szkole Edukacji PAFW i UW działa Biuro Absolwenta – oferujące długofalowe wsparcie dla absolwentów, w tym pomoc w znalezieniu zatrudnienia w zawodzie. Osoby, które ukończyły studia podyplomowe stale współpracują z wykładowcami, na bieżąco doskonaląc swój warsztat pracy i wymieniając się szkolnymi doświadczeniami.

Stosowane w Szkole Edukacji metody pracy i wypracowane dobre praktyki są upowszechniane zarówno wśród szkół, jak i instytucji odpowiedzialnych za kształcenie i doskonalenie nauczycieli.

W 2017 roku Szkoła Edukacji uruchomiła bezpłatne kursy doskonalące dla nauczycieli z dydaktyki literatury i języka polskiego, dydaktyki matematyki oraz kompetencji wychowawczych i komunikacyjnych, które rozwijają umiejętności przedmiotowe i wy-

chowawcze nauczycieli. Obecnie uczestniczy w nich 50 nauczycieli. Równolegle kadra Szkoły Edukacji prowadziła warsztaty dla nauczycieli ze szkół praktyk oraz szkół zatrudniających absolwentów; uczestniczyło w nich ponad 600 osób.

Szkoła Edukacji mieści się w budynku Centrum Nowych Technologii UW (CENT) w Warszawie. Powstała dzięki zaangażowaniu i współpracy PAFW, UW, Fundacji Dobrej Edukacji oraz Centrum Edukacji Obywatelskiej. ■

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

6.808.010 USD

w tym 386.904 USD w 2018 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:

► Fundacja Edukacyjna Przedsiębiorczości

WIĘCEJ INFORMACJI:

www.projektor.org.pl

PROJEKTOR - WOLONTARIAT STUDENCKI

Program ma na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży mieszkającej na wsi i w małych miastach. W ramach programu grupy studentów-wolontariuszy (2-3 osoby) realizują przygotowane przez siebie projekty rozwijające wiedzę, umiejętności oraz zainteresowania dzieci i młodzieży. Są one prowadzone w czasie wolnym od zajęć w trakcie roku szkolnego oraz w wakacje i ferie.

Projekty dotyczą konkretnej dziedziny nauki, przedmiotu lub wybranego obszaru aktywności; mogą to być np. zajęcia plastyczne, artystyczne, sportowe, informatyczne, teatralne, lub lingwistyczne. Poprzez promocję pozytywnych wzorców osobowych program zachęca uczniów do rozwijania swoich zdolności, zaś wśród studentów kształtuje poczucie społecznej odpowiedzialności i solidarności, umożliwiając im jednocześnie realizację swoich pasji i zainteresowań w atrakcyjnej formule.

W dotychczasowych edycjach programu, od 2003 roku, w całej Polsce przeprowadzono ponad 37 tysięcy projektów edukacyjnych w około 2500 szkołach, z udziałem 13,5 tysiąca studentów-wolontariuszy i 370 tysięcy uczniów.

Program wsparli dwaj byli Premierzy: Prof. Jerzy Buzek i Prof. Marek Belka, którzy w 2007 roku, jako wolontariusze, w okresie wakacji prowadzili zajęcia dla młodzieży szkolnej w kilku gminach wiejskich. W 2012

W ramach programu przeprowadzono ponad 37 tysięcy projektów edukacyjnych w 2500 szkołach, z udziałem 13,5 tysiąca studentów - wolontariuszy i 370 tysięcy uczniów.

roku Fundacja Rozwoju Wolontariatu, we współpracy z Kancelarią Prezydenta RP, zrealizowała projekt „Nowoczesny Patriotyzm”, w ramach którego Ministrowie i Doradcy z Kancelarii Prezydenta RP odwiedzili osiem szkół w małych miejscowościach. Projekt, objęty honorowym patronatem przez Prezydenta Bronisława Komorowskiego, miał na celu upowszechnianie wiedzy o patriotyzmie, kształtowanie obywatelskich postaw wśród młodych ludzi, zapoznanie ich z lokalnymi tradycjami i narodowymi symbolami, a także krzewienie tolerancji i szacunku.

Od 2011 roku regularnie prowadzony jest proces monitoringu i ewaluacji projektów realizowanych przez studentów-wolontariuszy. Służy to zarówno pomiarowi bezpośrednich wyników programu, jak i rozpoznawaniu jego oddziaływania. Wśród największych korzyści studenci-wolontariusze wymieniają możliwość zdobycia nowych, praktycznych doświadczeń, rozwój umiejętności komunikacji, nawiązywanie nowych znajomości, dostrzeżenie oraz docenienie ich działań społecznych przez uczelnie. Korzyści z udziału

w „PROJEKTORZE” dostrzegają również placówki oświatowe, należą do nich: poszerzenie oferty edukacyjnej, zwiększenie atrakcyjności szkoły, a także pozytywny odbiór programu przez rodziców.

W 2018 roku, w ramach programu, zrealizowano 52 projekty wakacyjne prowadzone przez studentki kierunków informatycznych, które służyły zwiększeniu zainteresowania uczniów naukami technicznymi i ścisłymi. Dzięki projektom, ich uczestnicy poznali m.in. podstawy kodowania i robotyki oraz możliwości zastosowania drukarek 3D. Realizacja projektów była możliwa dzięki współpracy z Fundacją Edukacyjną Perspektywy, która przeprowadziła w Polsce II edycję programu „IT for SHE”. W inicjatywach tych wzięło udział ponad 1500 dzieci z małych miejscowości.

W latach 2005-2010 Realizatorem programu było Polskie Stowarzyszenie Pedagogów i Animatorów „Klanza”. Następnie, do roku 2017, program był realizowany przez Fundację Rozwoju Wolontariatu. ■

STYPENDIA POMOSTOWE

Przedsięwzięcie zostało zainicjowane w 2002 roku w odpowiedzi na istotny problem społeczny, jaki stanowiła wyraźna dysproporcja w dostępie do studiów między młodzieżą mieszkającą na wsi i w miastach. Program ułatwia uzdolnionej młodzieży z małych miejscowości, w tym z terenów popegeerowskich, podjęcie decyzji o kontynuacji nauki na wyższych uczelniach poprzez stworzenie możliwości uzyskania stypendium na pierwszy rok studiów.

„Stypendia Pomostowe” są wspólnym przedsięwzięciem wielu partnerów. Obecnie jest ono finansowane przez Polsko-Amerykańską Fundację Wolności, Narodowy Bank Polski, Fundację Wspomagania Wsi, Fundację BGŻ, a także koalicję ok. 100 lokalnych organizacji pozarządowych. Program jest realizowany przy wsparciu organizacyjnym Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (dawnej Agencji Nieruchomości Rolnych) i we współpracy z Centrum im. Profesora Bronisława Gremka oraz Pracownią Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia”. Na realizację siedemnastu edycji programu Partnerzy przeznaczyli ponad 111 mln zł, w tym 65 procent tej kwoty wyasygnowała Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności. Od początku istnienia programu przyznano ponad 22 700 stypendiów, w tym ponad 16 000 na pierwszy rok studiów.

W ramach akcji „Dyplom z Marzeń”, której celem jest zachęcenie i wsparcie kolejnych lokalnych organizacji pozarządowych do realizacji inicjatyw stypendialnych zgodnych z ideą Programu Stypendiów Pomostowych, od 2006 r. 150 takich organizacji zaangażowało się w pomoc dla blisko 4300 stypendystów.

Obecnie program to rozbudowany system stypendialny, którego oferta wykracza poza pomoc na pierwszym roku studiów. Stypendyści, którzy osiągają wysokie wyniki w nauce mają szansę uzyskać wsparcie w kolejnych latach nauki: na II roku studiów – w ramach konkursu „Prymus”, stypendia korporacyjne na III i IV roku, stypendia w ramach inicjatywy „Studiuj za Granicą” oraz stypendia doktoranckie. Oferta programu to także stypendia językowe i warsztaty przygotowujące stypendystów do wejścia na rynek pracy.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

23.421.949 USD

w tym 1.203.918 USD w 2018 roku.

REALIZATORZY PROGRAMU:

- › Fundacja Edukacyjna Przedsiębiorczości
- › Fundacja Dobra Sieć („Moje Stypendium” i „e-wolontariat”)

WIĘCEJ INFORMACJI:

www.stypendia-pomostowe.pl

www.dobrasiec.org

Od początku programu przyznano 22 700 stypendiów, w tym ponad 16 000 na pierwszy rok studiów.

Program oferuje również wakacyjne staże w USA, organizowane we współpracy z Ambasadą Stanów Zjednoczonych w Warszawie („Polish-American Internship Initiative”). W latach 2011-2018, 100 studentów odbyło staże w dziesięciu korporacjach: Archer Daniels Midland Company, Boeing, Chevron North America, Citigroup, General Electric Hitachi, MoneyGram, Pittsburgh Glass Works LLC, Raytheon BBN Technologies, Sikorsky Aircraft Corporation i Westinghouse Electric Company. Ponadto, dzięki współpracy z Transatlantic Future Leaders Forum, 4 studentów odbyło staże w Kongresie Stanów Zjednoczonych.

Jednym z segmentów programu były stypendia naukowe adresowane do wyróżniającej się w nauce młodzieży z małych miast i wsi, studiującej na kierunkach ekonomicznych wyższych uczelni niepaństwowych oraz w prywatnych szkołach biznesu. W latach 2001-2014 przyznano łącznie blisko 7 tysięcy takich stypendiów.

Jak wynika z przeprowadzonych wśród stypendystów pomostowych badań, 94 procent absolwentów programu uważa, że stypendium w znacznym stopniu wpłynęło na poprawę ich sytuacji materialnej w czasie studiów. 90 procent stypendystów kończy studia z dobrymi i bardzo dobrymi wynikami w nauce, 70 procent kończy studia w terminie, zaledwie 4 procent przerwało studia.

Poprzez Program Stypendiów Pomostowych, PAFW wspiera również działania na rzecz rozwoju inicjatyw stypendialnych i wolontariatu prowadzone przez Fundację Dobra Sieć; należą do nich między innymi portal www.mojestypendium.pl – największy w Polsce serwis internetowy poświęcony stypendiom, a także konkurs „Dobre Stypendia” promujący najlepsze programy stypendialne samorządów, uczelni, firm oraz organizacji pozarządowych.

Patronat medialny nad programem sprawuje „Rzeczpospolita” oraz „Forum Akademickie” i „Perspektywy”. ■

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

4.758.590 USD

w tym 333.556 USD w 2018 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:

➤ Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „e”

WIĘCEJ INFORMACJI:

www.seniorzywakkji.pl

UNIwersYTETY TRZECIEGO WIEKU (UTW)

Program, którego realizacja rozpoczęła się w 2005 roku, ma na celu promowanie działań edukacyjnych i aktywizujących skierowanych do osób starszych oraz społecznego zaangażowania seniorów, zwłaszcza w relacjach międzypokoleniowych. Jest on realizowany głównie poprzez wsparcie i promocję inicjatyw społecznych podejmowanych przez seniorów oraz wykorzystanie ich potencjału, wiedzy, doświadczenia i czasu w działaniach na rzecz własnego otoczenia, a także poprzez wsparcie środowiska Uniwersytetów Trzeciego Wieku.

W ramach konkursu „Seniorzy w Akcji” oferowane są granty i szkolenia dla osób powyżej 60 roku życia, które, samodzielnie lub we współpracy z osobą młodą, chcą realizować działania społeczne i międzypokoleniowe oparte na własnym pomysle. Adresatami konkursu są zarówno aktywni seniorzy działający w ramach Uniwersytetów Trzeciego Wieku, jak i we współpracy z innymi organizacjami i instytucjami.

zostało 14 regionalnych spotkań UTW. Program angażuje się również w ważne dla ruchu UTW wydarzenia – w coroczne Forum III Wieku będące częścią Międzynarodowego Forum Ekonomicznego w Krynicy, a także Ogólnopolskie Kongresy UTW.

Od 2013 roku Uniwersytety Trzeciego Wieku mogą brać udział w cyklu warsztatów „UTW dla społeczności”, wspomagających tworze-

Dotychczas dofinansowanych zostało 356 projektów międzypokoleniowych, mobilizujących osoby starsze do działania na rzecz ich otoczenia oraz promujących wolontariat seniorów.

Dotychczas, w ramach dziesięciu edycji konkursu, dofinansowanych zostało 327 projektów międzypokoleniowych, mobilizujących osoby starsze do działania na rzecz ich otoczenia oraz promujących wolontariat seniorów. W jedenastej edycji konkursu prowadzonych jest 29 projektów.

W ramach wsparcia Uniwersytetów Trzeciego Wieku program oferuje szkolenia, warsztaty oraz możliwość wymiany doświadczeń podczas konferencji dla przedstawicieli UTW. W latach 2004-2012 takie ogólnopolskie spotkania odbyły się w Krakowie, Bydgoszczy, Słupsku, Płocku, Warszawie, Nowym Sączu i Katowicach. W latach 2011-2013 wspartych

nie na Uniwersytetach Trzeciego Wieku grup wolontariatu oraz współpracę ze społecznością lokalną. W pięciu zakończonych edycjach projektu wzięło udział 50 UTW, kolejne dziesięć uczestniczy w bieżącej, szóstej edycji.

Ponadto, w latach 2005-2008, w ramach konkursu grantowego skierowanego bezpośrednio do Uniwersytetów Trzeciego Wieku, przyznanych zostało 131 dotacji na projekty podnoszące jakość oferty edukacyjnej, w tym na zajęcia z komputerem i Internetem, służące dotarciu z ofertą UTW do szerszego grona seniorów, a także angażujące osoby starsze w działania na rzecz ich lokalnych społeczności, zwłaszcza w formie wolontariatu. ■

Wspieramy rozwój społeczności lokalnych

› WSPIERAMY ORGANIZACJE POZARZĄDOWE	20
› DZIAŁAJ LOKALNIE	21
› SEKTOR 3.0	23
› LIDERZY PAFW	24
› KONKURS „PRO PUBLICO BONO”	25
› PROGRAM ROZWOJU BIBLIOTEK	26
› LOKALNE PARTNERSTWA PAFW	28

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

9.859.303 USD

w tym 870.183 USD w 2018 roku.

REALIZATORZY PROGRAMU:

- Stowarzyszenie Klon/Jawor („TWI”)
- Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego („FIMANGO”)
- Fundacja Akademia Organizacji Obywatelskich („PROMENGO”)

WIĘCEJ INFORMACJI:

www.ngo.pl
www.frso.pl
www.faoop.pl

WSPIERAMY ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Celem programu jest zapewnianie organizacjom pozarządowym i liderom społecznym w Polsce, szczególnie z małych miast i wsi, wsparcia instytucjonalnego poprzez dostęp do informacji, poradnictwa i szkoleń. Sprzyja to poprawie warunków funkcjonowania organizacji trzeciego sektora i podniesieniu jakości zarządzania nimi, co prowadzi do bardziej efektywnego działania i skuteczniejszej realizacji przedsięwzięć społecznych.

Obecnie program przebiega na trzech ścieżkach.

Pierwsza – „Towarzystwo Wzajemnej Informacji” – to system informacji dla organizacji obywatelskich, którego głównym komponentem jest Portal Organizacji Pozarządowych www.ngo.pl – największy w Polsce serwis internetowy zajmujący się tematyką społeczeństwa obywatelskiego, rozpoznawalny przez 73 procent NGO w Polsce. Portal odwiedza ponad 3 miliony użytkowników rocznie, a jego baza danych zawiera informacje o 170 tysiącach polskich organizacji pozarządowych. Na system składają się ponadto Informatorium z Infolinią 801-646-719, a także badania i publikacje.

partnerstw, rzecznictwie i udziale w procesach planowania funduszy strukturalnych na lata 2007-2013 oraz obecnie – na lata 2014-2020. Działania informacyjne i rzecznicze prowadzone są przez Ogólnopolską Federację Organizacji Pozarządowych (OFOP).

Trzecia ścieżka – „NGO Training” – zawiera dwie części. Pierwsza – „Zarządzanie Finansami w NGO (FIMANGO)” – to szkolenia, poradnictwo i publikacje dla osób odpowiedzialnych za zarządzanie finansami w organizacjach non-profit, w większości spoza dużych aglomeracji miejskich. Łącznie, w latach 2000-2018, w tego typu szkoleniach wzięło udział około 4500 osób reprezentujących ponad 3000 organizacji z całej Polski.

Portal ngo.pl odwiedza ponad 3 miliony użytkowników rocznie, a jego baza danych zawiera informacje o 170 tysiącach polskich organizacji pozarządowych.

Druga ścieżka – „EURO-NGO+” – ma na celu zwiększenie przez organizacje non-profit absorpcji środków Unii Europejskiej. Stanowi kontynuację programu PAFW „EURO-NGO”, realizowanego w latach 2003–2006, który znacząco przyczynił się do pozyskania przez polskie organizacje pozarządowe wiedzy na temat funduszy strukturalnych oraz do podniesienia kompetencji tych organizacji, umożliwiając im skuteczne aplikowanie o środki unijne. Otrzymały one wsparcie w budowaniu

Szkolenia realizowane są przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Druga część, uruchomiona w 2013 roku, to kompleksowa oferta edukacyjna dla menedżerów NGO, składająca się z programu szkoleniowego „PROMENGO”, platformy e-learningowej „Kursodrom”, z której skorzystało już ponad 5000 osób, a także warsztatów z zarządzania organizacjami pozarządowymi, których najważniejszym elementem jest Program Edukacji Fundraisingowej skierowany do osób

zajmujących się pozyskiwaniem środków na działania organizacji non-profit. Ofertę uzupełnia kwartalnik „Trzeci Sektor” – publikacja o charakterze naukowym, poświęcona w całości badaniom i analizom zagadnień istotnych dla rozwoju organizacji pozarządowych w Polsce. Realizatorem tej części jest utworzona przez PAFW Fundacja Akademia Organizacji Obywatelskich (FAOO).

Ponadto, w ramach programu, PAFW jest współorganizatorem corocznego ogólnopol-

skiego spotkania organizacji wiejskich w Marózie. W spotkaniach służących integracji, wymianie doświadczeń, nabywaniu nowej wiedzy i umiejętności oraz współpracy każdorazowo bierze udział ponad 300 przedstawicieli blisko 160 organizacji z różnych regionów Polski. Organizatorami spotkania są Fundacja Wspomagania Wsi i Nidzicka Fundacja Rozwoju „Nida”. PAFW wspiera również prowadzone cyklicznie badania kondycji trzeciego sektora. ■

DZIAŁAJ LOKALNIE

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

15.578.061 USD

w tym 1.076.334 USD w 2018 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:

- ▶ Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce

WIĘCEJ INFORMACJI:

www.dzialajlokalnie.pl

Celem realizowanego od 2000 roku programu jest wspieranie i aktywizowanie lokalnych społeczności na terenach wiejskich i w małych miastach poprzez projekty obywatelskie, które służą pobudzaniu aspiracji rozwojowych i poprawie jakości życia oraz przyczyniają się do budowy kapitału społecznego.

W ramach programu oferowane jest wsparcie dla aktywnych społeczności lokalnych, których członkowie sami definiują własne potrzeby i podejmują wspólne działania. Każda społeczność to inni ludzie, inne zasoby, potrzeby, tradycje i doświadczenia – „Działaj Lokalnie” wspiera więc przedsięwzięcia o zróżnicowanym charakterze.

Dotacje przyznawane są na poziomie lokalnym w otwartych konkursach grantowych organizowanych raz w roku przez sieć Ośrodków Działaj Lokalnie (ODL), która obejmuje stowarzyszenia oraz fundacje z miejscowości do 50 tysięcy mieszkańców, działające na terenie od czterech gmin do kilku powiatów. Sieć ODL sukcesywnie powiększa się – od 15 ośrodków w 2004 roku do 72 organizacji obecnie i obejmuje swoim zasięgiem ponad 600 gmin. W każdym województwie działają co najmniej dwa Ośrodki Działaj Lokalnie. Nawiązują one współpracę z innymi organizacjami pozarządowymi, a także lokalnymi władzami i przedsiębiorcami. Nowe ODL wyłaniane są w otwartym naborze przez Komisję Konkursową. Beneficjentami konkursów lokalnych są organizacje pozarządowe i nieformalne grupy obywatelskie, w imieniu których wnioski mogą składać organizacje oraz instytucje publiczne (szkoły, domy kultury, biblioteki), działające w miejscowościach do 20 tysięcy mieszkańców.

W trzech pierwszych edycjach „Działaj Lokalnie”, od 2000 roku, w ogólnopolskich konkursach grantowych wsparto 356 projektów przy zaangażowaniu ponad 1 miliona dolarów

ze środków PAFW. W 2004 roku dodatkowo uruchomione zostały lokalne konkursy, za pośrednictwem Lokalnych Organizacji Grantowych (obecnie nazywanych Ośrodkami Działaj Lokalnie). W latach 2004–2012 dofinansowano łącznie 99 projektów w konkursach ogólnopolskich, a 4886 dotacji przyznano za pośrednictwem sieci Ośrodków Działaj Lokalnie. W ramach VIII edycji programu, w dwóch konkursach grantowych, w 2013 i 2014 roku, przyznano 1581 dotacji. W IX edycji przyznanych zostało 1720 dotacji. W styczniu 2017 r. rozpoczęła się X edycja programu, w której dofinansowano już 891 lokalnych projektów.

Dotychczas w realizację blisko 10,5 tysięcy projektów zaangażowanych było łącznie ponad 3,8 miliona uczestników, w tym ok. 220 tysięcy wolontariuszy.

Dofinansowane inicjatywy dotyczą głównie wzmacniania współpracy wśród lokalnej społeczności, tworzenia nowych możliwości rozwoju osobistego i spędzania wolnego czasu, a także podnoszenia atrakcyjności regionu.

Wspólnym mianownikiem dofinansowanych projektów jest lokalna aktywność, dzięki której mieszkańcy nabywają nowe umiejętności, uczą się lepiej samoorganizować oraz reagować na nowe problemy. Dla realizatorów wspieranych inicjatyw organizowany jest konkurs „Opowiedz...”, w którym nagradzane są najciekawsze formy komunikowania i promowania podejmowanych działań. Zwycięskie prace ze wszystkich edycji konkursu można obejrzeć na stronie internetowej

programu. Od kilku lat organizowany jest również konkurs, w którym dofinansowywane są najbardziej kreatywne pomysły na przeprowadzenie kampanii o możliwości przekazania 1% podatku na organizację pozarządową posiadającą status OPP.

Podnoszeniu jakości pracy Ośrodków Działaj Lokalnie służą szkolenia, warsztaty, spotkania regionalne, wizyty studyjne oraz webinaria, które pozwalają na wymianę dobrych praktyk, podnoszenie wiedzy i kompetencji oraz zacieśniają współpracę wewnątrz sieci. Ośrodki Działaj Lokalnie w najwyższym stopniu spełniające standardy w realizacji programu otrzymują certyfikaty, będące formą docenienia ich za szczególne zaangażowanie i profesjonalizm w prowadzeniu działań, które służą rozwojowi i aktywizacji społeczności lokalnych oraz stanowią wzór dla innych organizacji. Dotychczas certyfikatami uhonorowane zostały 23 Ośrodki.

rzystująca zasoby programów PAFW „Działaj Lokalnie” oraz „Zarządzanie Finansami w Organizacjach Pozarządowych” (FIMANGO). Jest to intensywny program szkoleniowy podnoszący kompetencje przedstawicieli ODL w zakresie świadczenia usług poradniczych z zarządzania finansami dla mniejszych, lokalnych organizacji z nimi współpracujących. Ponadto, w 2017 roku została powołana Rada Doradcza ds. Rozwoju Sieci ODL, składająca się z przedstawicieli najbardziej doświadczonych, certyfikowanych ODL oraz dwóch niezależnych ekspertów.

Doświadczenia „Działaj Lokalnie” są także przenoszone na grunt ukraiński. Obecnie realizowane przedsięwzięcie – „Działaj Lokalnie na Ukrainie” – mające na celu zainspirowanie środowiska ukraińskich organizacji pozarządowych do stworzenia sieci wzorowanej na ODL, stanowi kontynuację i rozwinięcie pilotażowego projektu „Global Challenges

W realizację blisko 10 500 projektów zaangażowanych było łącznie ponad 3,8 miliona uczestników, w tym 220 tysięcy wolontariuszy. Wspólnym mianownikiem dofinansowanych projektów jest lokalna aktywność.

Ośrodki Działaj Lokalnie wykorzystują zdobyte w programie doświadczenia, m.in. angażując się w inne przedsięwzięcia Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, takie jak „Lokalne Partnerstwa PAFW”, gdzie mogą pełnić rolę liderów koalicji składających się z różnych uczestników programów Fundacji, którzy wspólnie realizują projekty społeczne odpowiadające na potrzeby ich społeczności. To także program „Liderzy PAFW”, w którym przedstawiciele ODL uczestniczą zarówno jako liderzy, jak i tutorzy, czy też „Sektor 3.0”, w którym m.in. współtworzą sieć mobilnych doradców wspierających inne organizacje w korzystaniu z ICT.

Od 2016 roku działa Szkoła Lokalnych Doradców „FIMANGO” – inicjatywa wyko-

Local Solutions” współfinansowanego przez PAFW w latach 2016-2017 w ramach programu „Przemiany w Regionie (RITA)”. Projekt realizowany jest przez Akademię Rozwoju Filantropii w Polsce we współpracy z ukraińską Fundacją ISAR Ednania. We wrześniu 2018 roku 10 organizacji pozarządowych z Ukrainy wzięło udział w Szkole Letniej „Działaj Lokalnie na Ukrainie”, która odbyła się w Warszawie. Ukraińskie NGOs zapoznały się z modelem funkcjonowania Ośrodków Działaj Lokalnie w Polsce, oraz dobrymi praktykami w zakresie metod pozyskiwania środków i budowania sieci partnerów lokalnych.

W ramach „Działaj Lokalnie” PAFW angażuje się również w przedsięwzięcia służące rozwojowi i promowaniu filantropii społecznej

– wspiera konkurs o tytuł „Dobroczynicy Roku” i sprawuje patronat nad kategorią „Zaangażowanie lokalne” promującą aktywność społeczną przedsiębiorstw, które we współpracy z ODL przyczyniają się do trwałych zmian w lokalnych społecznościach. Fundacja jest także partnerem głównym Konkursu „Społecznik Roku”, organizowanego przez tygodnik „Newsweek Polska” (partnerem merytorycznym jest ARFP), którego celem

jest nagradzanie obywatelskich postaw oraz promowanie aktywności pojedynczych osób i stojących za nimi organizacji w rozwiązywaniu różnych problemów społecznych. W ramach programu Fundacja wspiera również plebiscyt „Gwiazdy Dobroczynności” organizowany przez ARFP, w którym osoby publiczne nagradzane są za swoją działalność charytatywną. ■

SEKTOR 3.0

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

2.532.226 USD

w tym 529.530 USD w 2018 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:

› Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego

WIĘCEJ INFORMACJI:

www.sektor3-0.pl

Realizowany od 2012 roku program (w pierwszych latach pod nazwą „Nowe Technologie Lokalnie”) stanowi kontynuację wcześniejszych działań PAFW wspierających wykorzystanie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych w rozwoju lokalnym. Jego głównym celem jest podniesienie wiedzy oraz umiejętności działaczy i pracowników organizacji pozarządowych, w szczególności z małych społeczności lokalnych, w zakresie skutecznego wykorzystania ICT w codziennej pracy, co służy zwiększeniu zasięgu i efektywności ich działań.

Realizacja programu została poprzedzona szeregiem analiz, które przeprowadziła Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia”, a także konsultacjami z ekspertami krajowymi i zagranicznymi. Zebrano i udostępniono informacje na temat stanu zaawansowania organizacji pozarządowych w dziedzinie wykorzystywania ICT, z uwzględnieniem poziomu wiedzy i kompetencji ich kadr w tym zakresie.

W ramach programu przeprowadzono szkolenia tematyczne dla organizacji pozarządowych

wych prezentujące przykłady wykorzystania nowoczesnych technologii w komunikacji, marketingu, czy zarządzaniu. Następnie niektóre z tych organizacji otrzymały dotacje na zakup sprzętu i oprogramowania, a także na projekty, których celem było praktyczne zastosowanie ICT w działalności trzeciego sektora. Na ofertę programu składa się również Sieć Mobilnych Doradców ICT – 100 specjalistów świadczących bezpłatne usługi szkoleniowe i wsparcia technologicznego na rzecz lokalnych organizacji pozarządowych. Dotychczas Mobilni Doradcy udzielili blisko

Mobilni Doradcy udzielili już 6000 porad, a z ich pomocy skorzystało ponad 10 000 przedstawicieli organizacji pozarządowych z całej Polski. W spotkaniach TechKlubów, w 16 miastach Polski, uczestniczyło prawie 16 tysięcy osób.

6000 porad, a z ich pomocy skorzystało ponad 10 000 przedstawicieli organizacji pozarządowych z całej Polski.

Jednym z elementów programu jest także Fundusz wspierający tworzenie nowych narzędzi ICT, które mogą być wykorzystywane przez organizacje non-profit.

Szczególny nacisk jest położony na dostarczenie wiedzy umożliwiającej identyfikowanie potencjalnych obszarów zastosowania technologii informacyjnych w organizacjach pozarządowych. Służy temu m.in. uruchomiona w 16 miastach Polski sieć TechKlubów, w ramach których odbywają się cykliczne spotkania przedstawicieli NGOs, biznesu, samorządu i świata nauki, służące dzieleniu się doświadczeniem w zakresie praktycznego

wykorzystania nowoczesnych technologii. Od 2012 roku w spotkaniach TechKlubów uczestniczyło prawie 16 tysięcy osób.

Ważną rolę w programie odgrywają międzynarodowe konferencje – Festiwale „Sektor 3.0”. Wydarzenia te gromadzą przedstawicieli organizacji pozarządowych, specjalistów ICT z biznesu, polityków, naukowców oraz ekspertów zarówno z Polski jak i z zagranicy (m.in. z USA, Wielkiej Brytanii, Korei Południowej, Indii) – stanowią one platformę wymiany informacji na temat współczesnych trendów wykorzystania ICT w działalności społecznej. W latach 2012-2018, w ośmiu edycjach organizowanej rokrocznie w Warszawie konferencji „Sektor 3.0” wzięło udział 4000 osób. ■

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

4.749.936 USD

w tym 409.132 USD w 2018 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:

► Fundacja Szkoła Liderów

WIĘCEJ INFORMACJI:

www.liderzy.pl

LIDERZY PAFW

Celem programu, realizowanego przez Fundację Szkoła Liderów, jest wsparcie rozwoju umiejętności i kwalifikacji osób podejmujących działania na rzecz swoich społeczności, głównie poprzez wykorzystanie metody tutoringu, polegającej na stałej współpracy lokalnego lidera z doświadczonym tutorem.

Program jest skierowany do aktywnych uczestników projektów finansowanych w ramach różnych programów Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, a zwłaszcza: „Działaj Lokalnie”, „Równać Szanse”, „English Teaching”, „Przemiany w Regionie (RITA)”, „Lokalne Partnerstwa PAFW” i Programu Rozwoju Bibliotek.

Zasadniczą część programu to trwająca 12 miesięcy współpraca lidera z tutorem oraz cykl szkoleń dostosowany do potrzeb oraz priorytetów ich uczestników, na który składają się przede wszystkim planowanie własnego rozwoju, budowanie zespołu, kierowanie organizacją, komunikacja, angażowanie otoczenia i budowanie partnerstwa lokalnego. Nabyte podczas udziału w programie

Efekty dotychczasowych trzynastu edycji programu to podniesienie kwalifikacji 580 liderów lokalnych z całej Polski oraz powstanie ich aktywnej ogólnopolskiej sieci, a także wykształcenie blisko 70 specjalistów w zakresie stosowania metody tutoringu.

umiejętności mają pomóc liderom w podejmowanych przez nich działaniach na rzecz lokalnych społeczności.

Istotnym komponentem programu jest oferta dla absolwentów – inicjatywa „Alumni”, której celem jest współpraca i wymiana doświadczeń. Umożliwia ona m.in. uczestnictwo w spotkaniach ze znanymi osobami życia publicznego, udział w warsztatach dostosowanych do potrzeb alumnów, a także możliwość uzyskania dotacji z funduszu inicjatyw absolwenckich na realizację projektów liderkich. Dzięki subskrypcji elektronicznego newslettera absolwenci regularnie otrzymują informacje o bieżących działaniach prowadzonych w ramach programu. Wymiana doświadczeń pomiędzy liderami jest także możliwa poprzez rokroczne spotkania uczestników oraz portale społecznościowe.

Od 2008 roku, w ramach International Visitor Leadership Program, we współpracy z Ambasadą USA w Polsce, organizowane są wizyty studyjne liderów PAFW w Stanach Zjednoczonych. W 2018 roku kolejna, dziesięcioosobowa grupa liderów i tutorów wzięła udział w takiej wizycie.

Efekty dotychczasowych trzynastu edycji programu to podniesienie kwalifikacji 580 liderów lokalnych z całej Polski oraz powstanie ich aktywnej ogólnopolskiej sieci, a także wykształcenie blisko 70 specjalistów w zakresie stosowania metody tutoring. W obecnej, czternastej edycji programu, rozpoczętej w 2018 roku, uczestniczy 40 liderów i 12 tutorów. ■

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

2.490.004 USD

w tym 24.024 USD w 2018 roku.

REALIZATORZY PROGRAMU:

- Fundacja Konkurs „Pro Publico Bono” (2000-2014)
- Stowarzyszenie Gazet Lokalnych

KONKURS „PRO PUBLICO BONO”

Konkurs na Najlepszą Inicjatywę Obywatelską „Pro Publico Bono” został zainicjowany w 1999 roku przez Premiera Jerzego Buzka. Od 2000 r. Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności była fundatorem nagród konkursowych.

Celem Konkursu było wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego poprzez coroczne wyłanianie i promocję najbardziej wartościowych działań organizacji pozarządowych – w skali kraju, regionu, a zwłaszcza lokalnej społeczności – realizowanych w zakresie edukacji, kultury i dziedzictwa narodowego, ochrony zdrowia, pomocy społecznej i charytatywnej, rozwoju środowiska i regionu, a także dyplomacji społecznej i integracji europejskiej.

Kapituła (jej pierwszym honorowym przewodniczącym był Jan Nowak-Jeziorański) przy ocenie zgłaszanej inicjatywy brała pod uwagę jej społeczne znaczenie, innowacyjność, wpływ na rozwój i konkurencyjność miejscowości, efektywność oraz przejrzystość wykorzystania środków społecznych. Ponadto Kapituła uwzględniała stabilność instytucjonalną danej organizacji, przestrzeganie etycznych metod w działaniu, a także jakość współpracy z administracją publiczną oraz innymi instytucjami. Wyróżnione organizacje otrzymywały nagrody pieniężne, które najczęściej służyły im w kontynuacji podejmowanych przedsięwzięć.

W ramach programu, w 2007 roku, PAFW została fundatorem Nagrody im. Bolesława

Wierzbiańskiego dla redakcji lokalnych tytułów prasowych. Do 2011 roku Nagroda była przyznawana przez Stowarzyszenie Dziennikarzy Polskich, obecnie jej gospodarzem jest Stowarzyszenie Gazet Lokalnych. W 2018 r. Nagrodę im. Bolesława Wierzbiańskiego przyznano redakcji „Gazety Radomszczańskiej”.

Dzięki programowi Fundacja wspierała również Kongres Obywatelski organizowany przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową. Wydarzenie, odbywające się rokrocznie od 2005 roku, jest unikalną formą zaangażowania obywateli w dialog o kierunkach rozwoju kraju, kondycji społeczeństwa i dobru wspólnym. Tym samym służy wzmocnieniu i aktywizowaniu społeczeństwa obywatelskiego. Kongres ma charakter otwarty i co roku gromadził ponad tysiąc osób, w tym przedstawicieli administracji centralnej i samorządowej, organizacji pozarządowych, środowisk naukowych, organizacji studenckich, środowisk biznesu, a także społeczności lokalnych. W trzynastym Kongresie Obywatelskim, który odbył się w 2018 roku, pod hasłem „Siła lokalności – siła Polski”, wzięło udział 300 uczestników. Partnerem merytorycznym sesji tematycznej zatytułowanej „Lokalne dobro wspólne – czym jest i jak je tworzyć?” był program „Lokalne Partnerstwa PAFW”. ■

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

4.761.708 USD

w tym 429.873 USD w 2018 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:

► Fundacja Rozwoju Społeczeństwa
Informacyjnego

WIĘCEJ INFORMACJI:

www.biblioteki.org

www.labib.pl

PROGRAM ROZWOJU BIBLIOTEK

Program został skierowany do bibliotek publicznych wraz z filiami w gminach wiejskich, wiejsko-miejskich oraz w miastach do 20 tysięcy mieszkańców.

Jego głównym celem było wspieranie bibliotek w przekształcaniu się w nowoczesne, wielofunkcyjne centra dostępu do informacji, kultury i edukacji, animujące także aktywność obywatelską.

Dzięki wsparciu jakie otrzymało blisko 4 tysiące placówek bibliotecznych, mieszkańcy wsi i małych miast zyskali szansę na poprawę jakości swojego życia. Istotną częścią programu stało się wzmacnianie kompetencji i prestiżu zawodowego bibliotekarzy.

Do kwietnia 2015 roku Program Rozwoju Bibliotek (PRB) był prowadzony w ramach partnerstwa Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności oraz Fundacji Billa i Melindy Gatesów. Stanowił on część szerszego przedsięwzięcia „Global Libraries”; w wybranych krajach Fundacja Gatesów tworzyła partnerstwa w celu zapewnienia obywatelom bezpłatnego dostępu do technologii informacyjnych i komunikacyjnych poprzez sieć bibliotek publicznych.

W 2008 roku PAFW powołał do życia Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, z którą wspólnie opracował szczegółowy plan wsparcia dla polskich bibliotek, poprzez m.in. zapewnienie im sprzętu komputerowego i oprogramowania, a także organizację szkoleń dla bibliotekarzy. PAFW podpisał wówczas Porozumienie o Współpracy z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, które uruchomiło wieloletni program „Biblioteka+” realizowany przez Instytut Książki. Cele obydwu przedsięwzięć były zbliżone, stąd Fundacja oraz MDKiN zamierzały tak je kształtować, aby mogły się wzajemnie wzmacniać i uzupełniać.

Właściwa realizacja Programu Rozwoju Bibliotek rozpoczęła się w 2009 roku. Nabór uczestników odbywał się w drodze konkursu w trzech rundach. Do pierwszej rundy zakwalifikowano 1873 placówki biblioteczne. W drugiej rundzie, w 2011 roku, programem objęte zostały kolejne 1454 placówki. W 2013 roku odbył się nabór do trzeciej rundy, której realizacja była możliwa dzięki efektywnemu zarządzaniu środkami przekazanymi przez Fundację Gatesów oraz dodatkowemu wkładowi finansowemu PAFW. Łącznie programem objęto 3808 placówek bibliotecznych z ponad 1250 gmin, co stanowi blisko 60 procent bibliotek zlokalizowanych na terenach wiejskich i w małych miastach.

Uczestnicy programu otrzymali wsparcie merytoryczne poprzez szkolenia (m.in. warsztaty planowania pracy biblioteki, szkolenia informatyczne i specjalistyczne profilujące dalszy rozwój biblioteki, z uwzględnieniem potrzeb lokalnej społeczności) oraz wsparcie technologiczne w postaci nowoczesnego sprzętu komputerowego (komputerów stacjonarnych, laptopów, tabletów, urządzeń wielofunkcyjnych, drukarek, projektorów multimedialnych i aparatów cyfrowych), a także oprogramowania przekazanego bezpłatnie przez firmę Microsoft. Placówki biblioteczne miały również możliwość aplikowania o granty na dofinansowanie działań ujętych w planach rozwoju bibliotek, wzbogacających oraz rozszerzających ich ofertę, np. o kursy z obsługi komputera i Internetu, spotkania z ciekawymi ludźmi, czy organizację wystaw. Ponadto mogły uzyskać finansowanie na organizację spotkań współpracujących ze sobą placówek, celem integracji lokalnego środowiska bibliotekarzy i wymiany doświadczeń. W efekcie biblioteki pełnią obecnie w swoich miejscowościach funkcję „trzeciego miejsca” – miejsca spotkań otwartego dla wszystkich.

Program wsparło Krajowe Partnerstwo na Rzecz Rozwoju Bibliotek, w skład którego weszło ponad stu przedstawicieli świata nauki, sztuki, gospodarki, mediów, polityki oraz sektora pozarządowego. Ponadto FRŚI zawarła 16 porozumień regionalnych z władzami wojewódzkimi w całej Polsce, których celem jest promocja idei modernizacji bibliotek publicznych w małych miejscowościach. Partnerstwa na rzecz rozwoju bibliotek zawierane były również na poziomie gmin. Mają one formułę otwartą, uczestniczą w nich samorządy i inne instytucje ważne dla życia lokalnego – szkoły, organizacje pozarządowe, podmioty gospodarcze, media, a także lokalni liderzy.

Promocji bibliotek służyły kampanie społeczne, takie jak ogólnopolska akcja „Biblioteka. Miejsce czytania, miejsce działania”, konkurs internetowy „Spotkajmy się w bibliotece”, czy odbywający się od 2010 roku doroczny ogólnopolski kongres bibliotek publicznych, z każdorazowym udziałem ponad 400 uczestników, przede wszystkim

z małych miejscowości. Rozwijana jest także inicjatywa LABiB obejmująca sieć kilkudziesięciu bibliotekarzy-innowatorów, którzy za pośrednictwem portalu społecznościowego LABIB.pl upowszechniają dobre praktyki działań podejmowanych przez biblioteki.

W 2012 roku, za realizację PRB, Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego otrzymała E-Inclusion Award 2012, przyznaną przez Komisję Europejską w konkursie promującym dobre praktyki w korzystaniu z nowoczesnych technologii informacyjnych

Dzięki wsparciu jakie otrzymało blisko 4 tysiące placówek bibliotecznych, mieszkańcy wsi i małych miast zyskali szansę na poprawę jakości swojego życia. Istotną częścią programu stało się wzmacnianie kompetencji i prestiżu zawodowego bibliotekarzy.

W działalność na rzecz placówek bibliotecznych włączone były organizacje trzeciego sektora, m.in. Centrum Edukacji Obywatelskiej, Fundacja Ośrodka KARTA, Fundacja Rozwoju Dzieci im. J. A. Komeńskiego oraz Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „e”. Przygotowały one dla bibliotek ciekawe propozycje wspólnego działania i poszerzania ich usług w ramach oferty „Organizacje pozarządowe bibliotekom”. Program Rozwoju Bibliotek obejmował również inicjatywy mające na celu wzmocnienie całego systemu bibliotecznego, m.in. poprzez współpracę z Biblioteką Narodową, wojewódzkimi bibliotekami publicznymi oraz Stowarzyszeniem Bibliotekarzy Polskich.

W 2012 roku Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, FRSI oraz Orange Polska zawarły istotne dla Programu Rozwoju Bibliotek porozumienie przedłużające na kolejne trzy lata wspólne działania na rzecz internetyzacji bibliotek publicznych w Polsce, które po raz pierwszy zostało podpisane w 2009 roku. Orange Polska zobowiązało się wtedy zapewnić wszystkim bibliotekom publicznym w Polsce bezpłatne podłączenie do Internetu w technologii kablowej bądź w systemie bezprzewodowym o najwyższej możliwej przepływności łączącej w danej lokalizacji, a także zwolnienie z opłat abonamentowych. Z oferty tej skorzystało łącznie ok. 3500 placówek bibliotecznych.

i komunikacyjnych oraz przeciwdziałaniu wykluczeniu cyfrowemu.

Po trzech latach realizacji programu Pracowania Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia” przeprowadziła badania ilościowe i jakościowe w gminach objętych programem, aby zdiagnozować, jakie korzyści przynosi Polakom korzystanie z bibliotek. Wyniki badań przedstawione zostały w raporcie „Po co Polakom biblioteki?”. Wpływ programu na uczestniczące w nim biblioteki został również przeanalizowany w oparciu o dane Głównego Urzędu Statystycznego i opisany w badaniu „Co się zmieniło w bibliotekach”, opublikowanym w 2014 r. Jego wyniki pokazały, między innymi, że biblioteki coraz częściej pełnią funkcję „trzeciego miejsca” – przyjaznego, otwartego dla wszystkich, a także stały się ważnym miejscem dostępu do nowych technologii – aż 37 procent użytkowników komputerów w placówkach bibliotecznych po raz pierwszy skorzystało z Internetu właśnie w bibliotece.

Wsparcie dla bibliotek jest kontynuowane w ramach strategii umacniania trwałości efektów Programu Rozwoju Bibliotek. Służy to utrwaleniu zmian w sposobie funkcjonowania polskich bibliotek publicznych, w szczególności na terenach wiejskich i w małych miastach, aby jeszcze silniej przyczyniały się do rozwoju lokalnych

społeczności, a także wzmocnieniu długofalowych efektów, takich jak upowszechnienie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych, ułatwienie mieszkańcom małych miejscowości dostępu do informacji, wiedzy, kultury i edukacji oraz pobudzanie do aktywności społecznej. Działania podejmowane obecnie w ramach programu obejmują szkolenia i kursy e-learningowe dla pracow-

ników bibliotek (m in. członków sieci LABiB, skupiającej liderów środowiska bibliotekarskiego) oraz ich lokalnych partnerów, granty na poszerzenie możliwości technologicznych wybranych placówek bibliotecznych, wspieranie sieciowania i współpracy dla rozwoju społeczności lokalnej, a także tworzenie i rozwijanie inkubatorów innowacji bazujących na infrastrukturze bibliotek. ■

LOKALNE PARTNERSTWA PAFW

Celem przedsięwzięcia jest inicjowanie i rozwój współpracy między uczestnikami różnych programów PAFW na rzecz tworzenia partnerstw mających realizować projekty ważne dla lokalnych społeczności. W podejmowanych działaniach wykorzystywana jest metoda animacji społeczności lokalnych służąca budowaniu dobra wspólnego w oparciu o przeprowadzoną wcześniej diagnozę społeczną.

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

2.616.828 USD

w tym 446.280 USD w 2018 roku.

REALIZATOR PROGRAMU:

➤ Akademia Rozwoju Filantropii
w Polsce

WIĘCEJ INFORMACJI:

www.lokalnepartnerstwa.org.pl

Dzięki różnorodnej ofercie programowej PAFW w wielu gminach w Polsce przeprowadzono projekty, których uczestnicy zdobyli doświadczenia i wypracowali zasoby stwarzające szansę na wyzwolenie dodatkowej energii obywatelskiej. Program „Lokalne Partnerstwa PAFW” stwarza beneficjentom takich projektów możliwość podejmowania partnerskich przedsięwzięć wykorzystujących ten potencjał w działaniach przynoszących korzyści członkom lokalnych społeczności, a jednocześnie przyczyniających się do umacniania lokalnego kapitału społecznego poprzez synergię doświadczeń i rezultatów wielu inicjatyw. Powstają partnerstwa składające się z beneficjentów programów PAFW – tworzą oni Grupę Inicjatywną stanowiącą trzon koalicji. Dołączają do niej samorządy, firmy,

lokalne media oraz organizacje pozarządowe i instytucje, które dotychczas nie brały udziału w programach Fundacji. Od IV edycji programu, liderami partnerstw mogą być również organizacje uczestniczące w jednym z następujących programów PAFW: „English Teaching”, „Równać Szanse”, „Szkoła Ucząca Się (SUS)”, „Liderzy PAFW”, Program Rozwoju Bibliotek, „Przemiany w Regionie (RITA)”, a także „Seniorzy w Akcji”. W realizację projektów zaangażowani są liczni mieszkańcy gmin i wolontariusze.

W sześciu edycjach programu, realizowanych w latach 2009-2018, zawiązało się 45 partnerstw, które swoim zasięgiem obejmują 92 gminy i prowadzą działania z zaangażowaniem ponad 600 partnerów. Dzięki

W sześciu edycjach programu, realizowanych w latach 2009-2018, zawiązało się 45 partnerstw, które swoim zasięgiem obejmują 92 gminy i prowadzą działania z zaangażowaniem ponad 600 partnerów.

zrealizowanym dotychczas projektom partnerskim udało się, między innymi, zmienić regulacje prawne w celu zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza w Żywcu, utworzyć lokalną internetową telewizję obywatelską w Grodzisku Mazowieckim, zagospodarować publiczny park w Biłgoraju, a także stworzyć powiatowe centrum wolontariatu w Dębicy. Efekty zrealizowanych projektów to również promocja lokalnych produktów – w Dolinie Baryczy powstał „Szlak karpia” – natomiast w okolicach Warki utworzono „Szlak Jabłkowy”. Powstały też: Sieć Miejsc Przyjaznych Młodzieży (MPM-y) na Podkarpaciu i Centrum Aktywności „Wulkan” w Złotoryi, gdzie stawia się na działania z udziałem młodzieży; w Niemcach utworzono Młodzieżową Straż Leśną, która dba o czystość i piękno lasów Kozłowieckich, promując postawy proekologiczne. Dodatkowe wsparcie finansowe PAFW umożliwia partnerstwom kontynuację podjętych działań oraz motywuje do opracowania strategii utrwalania i usamodzielniania rezultatów przedsięwzięć.

W trwającej obecnie szóstej edycji, realizowane inicjatywy dotyczą m.in. zagospodarowania przestrzeni publicznej, promocji produktów regionalnych i marki regionu, a także aktywizacji mieszkańców wokół kulturowego dziedzictwa regionu i rozwoju turystyki, czy budowania więzi międzypokoleniowych.

Program popularyzuje metodę animacji społeczności lokalnych, która wypracowana została we współpracy z ekspertami z Pracowni Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia”.

Metoda zaprezentowana została w publikacji „Jak budować dobro wspólne? Poradnik dla działających lokalnie”. W wydanej w 2015 roku publikacji „Jak lokalnie budować partnerstwa?” znajdują się natomiast teksty eksperckie na tematy istotne dla zawiązywania koalicji i ich trwałości, zilustrowane przykładami z realizacji projektów. Wzmacnianiu trwałości partnerstw i wymianie doświadczeń służą cykliczne warsztaty regionalne, seminaria oraz elektroniczny biuletyn programu współtworzony przez członków partnerstw.

Do absolwentów programu skierowana jest oferta pod nazwą Pracownia Dobra Wspólnego, której celem jest upowszechnianie współpracy społeczności lokalnych na rzecz dobra wspólnego, popularyzowanie metody animacji społeczności lokalnych, a także wzmacnianie trwałości dotychczas zawiązanych partnerstw. W ramach inicjatywy oferowane jest wsparcie eksperckie oraz dostęp do bazy materiałów, odbywają się również regularne zjazdy absolwentów, szkolenia oraz webinaria. Najbardziej aktywni uczestnicy tworzą „Społeczność Animatorów”, którzy nie tylko pracują nad doskonaleniem metody animacji i rozwijaniem narzędzi aktywizacji społeczności lokalnych, ale także wspierają proces powstawania nowych partnerstw w miejscach dotychczas nieobjętych programem. W 2018 roku, po raz pierwszy w historii programu, wsparto realizowane na mniejszą skalę projekty start-upów, które są prowadzone przy wsparciu Animatora Pracowni Dobra Wspólnego. ■

Dzielimy się doświadczeniem polskiej transformacji

› STYPENDIA IM. LANE'A KIRKLANDA	31
› PRZEMIANY W REGIONIE (RITA)	32
› STUDY TOURS TO POLAND (STP)	33

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

13.593.142 USD

w tym 825.056 USD w 2018 roku.

REALIZATORZY PROGRAMU:

› Fundacja Liderzy Przemian

WIĘCEJ INFORMACJI:

www.kirkland.edu.pl

STYPENDIA IM. LANE'A KIRKLANDA

Program, rozpoczęty w 2000 roku, ma na celu przekazywanie polskich doświadczeń w zakresie transformacji ustrojowej oraz integracji europejskiej przedstawicielom krajów Europy Wschodniej, a także Zakaukasia i Azji Centralnej poprzez dwusemestralne studia uzupełniające na polskich uczelniach. Aktualnie program jest adresowany do kandydatów z Armenii, Azerbejdżanu, Białorusi, Gruzji, Kazachstanu, Kirgistanu, Mołdawii, Rosji, Tadżykistanu, Ukrainy i Uzbekistanu.

W ramach indywidualnych programów edukacyjnych stypendyści studiują między innymi wybrane aspekty ekonomii i zarządzania, administracji publicznej i biznesu, prawa, nauk społecznych i politycznych, dziennikarstwa, kierowania NGO, czy zarządzania w kulturze.

Stypendium rozpoczyna się kursem przygotowawczym, którego celem jest przekazanie i usystematyzowanie wiedzy z zakresu historii, sytuacji politycznej i społecznej Polski. Następnie stypendyści realizują swoje indywidualne programy na uczelniach Warszawy, Krakowa, Poznania, Wrocławia i Lublina, przygotowując pod kierunkiem opiekunów naukowych prace semestralne i dyplomowe. Organizowane są zjazdy integracyjno-merytoryczne, a także staże w instytucjach państwowych (np. w Sądzie Najwyższym, Narodowym Banku Polskim, czy urzędach marszałkowskich), pozarządowych oraz prywatnych. Dodatkowym elementem programu są zajęcia z zakresu realizacji projektów społecznych i pracy zespołowej.

Nową ścieżką w ramach programu jest – uruchomiony w 2016 roku – Kirkland Research Program. Jest to oferta jednosemestralnych staży badawczo-naukowych dla osób

z ugruntowaną pozycją naukową z krajów objętych programem. Efektem indywidualnej pracy pod kierunkiem opiekuna naukowego ma być przygotowanie przez stażystę artykułu naukowego.

Rokrocznie w programie uczestniczy około 45 stypendystów. W latach 2000-2018 program ukończyło 789 osób z 11 krajów; 433 z Ukrainy, z Białorusi – 147, z Gruzji – 54, z Rosji – 48, Armenii – 29, Mołdawii – 22, Kazachstanu – 18, Litwy – 12, Słowacji – 10, Azerbejdżanu – 8 i z Kirgistanu – 8.

Najpopularniejszym kierunkiem wśród stypendystów są ekonomia i zarządzanie oraz prawo. Dużym zainteresowaniem cieszą się także nauki społeczne, dziennikarstwo, nauki polityczne i stosunki międzynarodowe. Najliczniejszą grupę zawodową stanowili pracownicy wyższych uczelni oraz urzędnicy i eksperci.

Po zakończeniu programu z jego absolwentami utrzymywany jest regularny kontakt, m.in. dzięki biuletynowi, zjazdom absolwentów oraz poprzez stronę internetową. Zjazdy absolwentów, odbywające się co 3-4 lata, służą podtrzymywaniu więzi ich uczestników z Polską oraz między sobą, a także nawiązywaniu

Rokrocznie w programie uczestniczy około 45 stypendystów. W latach 2000-2018 program ukończyło 789 osób z 11 krajów.

nowych kontaktów. Są również okazją do pogłębienia wiedzy Kirklandystów o Polsce, Unii Europejskiej oraz do dyskusji na temat możliwych kierunków przemian w krajach regionu. Byli stypendyści korzystają ze wsparcia Koordynatora Projektów Poststypendialnych, którego rolą jest pomoc absolwentom w utrzymywaniu kontaktów z Polską, a także w podejmowaniu przez nich wspólnych

przedsięwzięć, takich jak krajowe stowarzyszenia absolwentów.

W latach 2001-2013 Realizatorem Programu była Polsko-Amerykańska Komisja Fulbrighta. Następnie, do roku 2016, program był realizowany przez Fundację Edukacja dla Demokracji. ■

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

14.636.928 USD

w tym 829.135 USD w 2018 roku.

REALIZATORZY PROGRAMU:

► Fundacja Edukacja dla Demokracji

WIĘCEJ INFORMACJI:

www.programrita.org

PRZEMIANY W REGIONIE (RITA)

Rozpoczęty w 2000 roku program jest skierowany do organizacji pozarządowych oraz instytucji edukacyjnych, które chcą dzielić się polskimi doświadczeniami w zakresie przemian społeczno-gospodarczych z partnerami w krajach Europy Wschodniej, a także Zakaukazia i Azji Centralnej.

Poprzez otwarte konkursy grantowe dla polskich organizacji pozarządowych, przyznawane są dotacje na projekty mające na celu przekazywanie polskich doświadczeń, zwłaszcza w dziedzinie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, działań społecznych, przekształceń w samorządzie terytorialnym, reformy edukacji oraz funkcjonowania wolnych mediów. Maksymalna wysokość dotacji wynosi 60 tys. zł (ok 17,5 tys. dolarów). Rocznie przyznawanych jest około 30 grantów.

W ramach programu organizacje mogą również ubiegać się o małe granty wyjazdowe z przeznaczeniem m.in. na konsultację projektu z partnerem zagranicznym przed złożeniem wniosku, wzmocnienie współpracy z organizacją partnerską, czy ewaluację zrealizowanego projektu. W ramach specjalnej

ścieżki grantowej dotacje z programu „RITA” mogą być dofinansowaniem większego przedsięwzięcia, na które organizacja otrzyma dotację z innych źródeł – polskich lub zagranicznych. Projekty muszą być zbieżne pod względem obszaru geograficznego i tematycznego z celami i zakresem programu „RITA”.

Ponadto, w ramach programu, polskim organizacjom pozarządowym i szkołom oferowane są szkolenia oraz wsparcie eksperckie, a także pomoc w ustanawianiu kontaktów i rozwoju współpracy z partnerami z zagranicy. Co dwa lata pod hasłem „Ambasadorzy Przemian w Regionie” odbywa się spotkanie grantobiorców programu „RITA”. Wymianie informacji między organizacjami i liderami społecznymi służy także portal społecznościowy www.civicportal.org. W jego ramach

W latach 2000-2018, w programie „RITA”, dofinansowano 1030 projektów służących przekazywaniu polskich doświadczeń, zwłaszcza w dziedzinie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, działań społecznych, przekształceń w samorządzie terytorialnym, reformy edukacji oraz funkcjonowania wolnych mediów.

działa platforma e-learnigowa, na której oferowane są szkolenia dla polskich i zagranicznych NGOs.

Główny konkurs grantowy jest ogłaszany dwa razy w roku. Aplikacje można składać

do połowy marca oraz do połowy października. Z kolei wnioski na granty wyjazdowe oraz o dofinansowanie większych projektów przyjmowane są na bieżąco, do wyczerpania środków. W latach 2000-2018 w programie „RITA” dofinansowano 1030 projektów. ■

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

6.165.614 USD

w tym 208.209 USD w 2018 roku.

REALIZATORZY PROGRAMU:

► Fundacja Liderzy Przemian

WIĘCEJ INFORMACJI:

www.studytours.pl

STUDY TOURS TO POLAND (STP)

Uruchomiony w 2004 roku program wizyt studyjnych do Polski skierowany jest do aktywnych studentów i profesjonalistów z krajów Europy Wschodniej. Celem programu jest przybliżenie realiów Polski, a także Unii Europejskiej, a jednocześnie rozwój i wzmocnienie zawodowych i osobistych kontaktów pomiędzy liderami z Europy Wschodniej a ich polskimi gospodarzami.

Oferta dla studentów obejmuje kilkunastodniowe wizyty studyjne w Polsce; mogą w nich brać udział osoby w wieku 18-21 lat z Białorusi, Mołdawii, Ukrainy i Federacji Rosyjskiej (obecnie z obwodu kaliningradzkiego, nowogrodzkiego, leningradzkiego i Sankt-Petersburga, a także z Moskwy i Woroneża). Studenci mają okazję poznać polskie środowiska akademickie, organizacje obywatelskie, spotkać się z liderami życia publicznego, wziąć udział w wykładach, warsztatach, seminariach i imprezach kulturalnych.

Studenci aplikują do udziału w programie indywidualnie. Wizyty odbywają się w mieszanych grupach 10-12-osobowych z różnych państw, dwa razy do roku – wiosną i jesienią. Wizyty są prowadzone przez doświadczonych polskich organizacje pozarządowe, wyłaniane w drodze otwartego konkursu. Koordynatorem wizyt studenckich jest Fundacja „Borussia” z Olsztyna.

Oferta dla profesjonalistów trafia do przedstawicieli samorządów lokalnych, administracji rządowej, centralnych instytucji państwowych, organizacji pozarządowych, mediów, sektora edukacji oraz innych grup zawodowych z Europy Wschodniej, a także z krajów Zakaukazia i Azji Centralnej. Wizyty, których profil oparty jest na dzieleniu się polskim doświadczeniem w zakresie transformacji oraz integracji europejskiej, prowadzone są we współpracy z polskimi organizacjami pozarządowymi oraz jednostkami administracji centralnej i samorządowej. Od 2014 roku, po wydarzeniach na Majdanie, szczególny nacisk w kontaktach z Ukrainą jest położony na przekazywanie polskich doświadczeń osobom zaangażowanym we wdrażanie reformy samorządowej, a także w działania związane z integracją Ukrainy ze strukturami europejskimi. W latach 2014-2018 w wizytach studyjnych do Polski wzięło udział 6058 obywateli

Łącznie, w latach 2004-2018, w wizytach studyjnych uczestniczyło 9500 osób, w tym studenci i profesjonalści reprezentujący różne środowiska. Corocznie Polskę odwiedza ponad 300 profesjonalistów i ponad 200 studentów.

Ukrainy, w tym 4064 profesjonalistów i 1994 studentów.

Rekrutacja uczestników wizyt studyjnych dla profesjonalistów poprzedzona jest listem intencyjnym kierowanym do biura programu „STP” w Warszawie od zainteresowanych instytucji i organizacji partnerskich z krajów regionu lub od polskich organizacji pozarządowych i innych instytucji.

Łącznie, w latach 2004-2018, w wizytach studyjnych uczestniczyło ponad 9500 osób, w tym studenci i profesjonaliści reprezentujący różne środowiska. Corocznie Polskę odwiedza ponad 300 profesjonalistów i ponad 200 studentów.

W ramach programu Fundacja wspiera Warszawską Letnią Akademię Euro-Atlantycką (WEASA) – inicjatywę, będącą wspólnym przedsięwzięciem PAFW, The German Marshall Fund of the United States oraz Fundacji

Centrum Europejskie Natolin. Oferta dwutygodniowych zajęć Akademii – prowadzonych w oparciu o kampus natoliński – skierowana jest do ekspertów z krajów Partnerstwa Wschodniego – analityków, doradców politycznych i rządowych, pracowników think tanków i NGOs, urzędników służby cywilnej, czy dziennikarzy. Zakres tematyczny Akademii obejmuje transformację systemową, integrację europejską i relacje transatlantyckie. Przekazywana wiedza ma formę wykładów, warsztatów i spotkań z praktykami, z udziałem wybitnych wykładowców, ekspertów z Polski i zagranicy. Łącznie, w sześciu edycjach WEASA (2013-2018), wzięło udział 273 uczestników, w tym 244 osoby z krajów Partnerstwa Wschodniego: 29 osób z Armenii, 21 z Azerbejdżanu, 28 z Białorusi, 50 z Gruzji, 32 z Mołdawii, 84 z Ukrainy. Od 2017 roku w WEASA biorą również udział eksperci z Bałkanów (Albanii, Bośni i Hercegowiny, Byłej Jugosłowiańskiej Republiki Macedonia, Czarnogóry, Kosowa oraz Serbii). ■

MONITORING, EWALUACJE, ANALIZY (MEVA)

DOTACJE PAFW WYNIOSŁY

2.156.711 USD

w tym 147.693 USD w 2018 roku.

Rozpoczęty w 2005 roku program jest przedsięwzięciem o charakterze ekspercko-badawczym. Ma na celu prowadzenie stałych prac analitycznych służących maksymalizowaniu efektywności programów Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności.

Analizy te m.in. pomagają w określeniu, na ile zdefiniowane wcześniej w programach PAFW cele, podjęte działania i osiągane rezultaty odpowiadają na istniejące potrzeby i problemy, zwłaszcza w odniesieniu do lokalnych społeczności. Wypracowywane w ramach programu metody oraz uzyskiwane wyniki analiz służą także innym organizacjom pozarządowym w podejmowanych przez nie działaniach.

Wyniki badań ewaluacyjnych programów PAFW, m.in. Programu Rozwoju Bibliotek, „Działaj Lokalnie”, „Lokalne Partnerstwa PAFW”, „English Teaching”, czy „Liderzy PAFW”, służą Fundacji zarówno do określania przyszłych inicjatyw programowych, jak i modyfikacji tych istniejących. Jednym z celów programu „MEVA” jest monitorowanie zakończonych przez PAFW przedsięwzięć pod kątem trwałości osiągniętych rezultatów.

Potencjalne działania PAFW są rozpatrywane w kontekście istniejących i przewidywanych potrzeb społecznych. W tym celu prowadzi się badania określonych grup – np. młodzieży wiejskiej, bibliotekarzy czy pracowników organizacji pozarządowych i testuje nowe przedsięwzięcia. Przykładem może być badanie trendów związanych z wykorzystaniem ICT w Polsce i za granicą, dzięki któremu przygotowano raport zawierający rekomendacje dotyczące uruchomienia programu „Nowe Technologie Lokalnie”, czy też analiza

wpływu Programu Rozwoju Bibliotek na jego uczestników w porównaniu z bibliotekami i społecznościami, które w tym programie nie uczestniczyły.

Poprzez program „MEVA” analizowane są także wzajemnie się uzupełniające i wzmacniające elementy bieżących programów PAFW w celu podniesienia jakości oraz efektywności fundacyjnych działań. Do takich projektów należy m.in. „Ewaluacja do kwadratu”, inicjatywa służąca rozwojowi kultury ewaluacji w środowisku organizacji współpracujących z PAFW, w ramach której powstał poradnik „Ewaluacja – jak to się robi?”. Odbývają się również cykliczne seminaria dotyczące badań ewaluacyjnych.

Innym tego typu projektem jest badanie „Oddziaływanie na kapitał społeczny w społecznościach PAFW” (tzw. „BOKS”), dzięki któremu stworzono i przetestowano zestaw metod i technik badawczych, pozwalających na określenie zmian w poziomie kapitału społecznego w wyniku oddziaływania fundacyjnych programów na małe społeczności.

Poprzez program „MEVA” Fundacja wspiera Pracownię Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia” (której jednym ze współzałożycieli jest PAFW); „Stocznia” pełni jednocześnie rolę realizatora istotnej części programu „MEVA”. ■

Poprzez program „MEVA” analizowane są m.in. wzajemnie się uzupełniające i wzmacniające elementy bieżących programów PAFW w celu podniesienia jakości oraz efektywności działań Fundacji.

Ludzie, projekty, inicjatywy

ENGLISH TEACHING

- › „American Dream” – stypendium na Uniwersytecie Gonzaga

RÓWNAĆ SZANSE

- › Chodzież wierzy w młodzież

SZKOŁA EDUKACJI PAFW I UW

- › I Spotkanie Absolwentów Szkoły Edukacji

PROJEKTOR - WOLONTARIAT STUDENCKI

- › Wolontariusze „PROJEKTORA” przeciwko hejtowi

UNIwersytety TRZECIEGO WIEKU (UTW)

- › Animatorzy programu „Seniorzy w Akcji” wspierają ochronę gotyckich zabytków

WSPIERAMY ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

- › Nowa odsłona portalu ngo.pl

DZIAŁAJ LOKALNIE

- › Sieć Ośrodków Działaj Lokalnie powiększa się

SEKTOR 3.0

- › Mobilni Doradcy wykorzystują Photony do nauki programowania

LIDERZY PAFW

- › Lider PAFW Sołtysem Roku

LOKALNE PARTNERSTWA PAFW

- › „Wulkan” aktywności w Złotoryi

STYPENDIA IM. LANE'A KIRKLANDA

- › Kirklandyści dzielą się kulturą swoich krajów

STUDY TOURS TO POLAND (STP)

- › Absolwent „STP” stworzył najlepsze biuro obsługi mieszkańców na Ukrainie

ENGLISH TEACHING

„American Dream” – stypendium na Uniwersytecie Gonzaga

W 2018 roku, w wakacyjnym, miesięcznym kursie dla nauczycieli języka angielskiego organizowanym przez Uniwersytet Gonzaga w Spokane, w Stanach Zjednoczonych, w ramach programu „TESOL Summer Institute”, wzięły udział dwie nauczycielki z Polski, Ambasadorki programu „English Teaching” – Dorota Starz oraz Jolanta Gradowska.

„Teaching English to Speaker of Other Languages” (TESOL), to kurs który stwarza możliwość podniesienia kwalifikacji związanych z nauczaniem języka angielskiego, poznania ciekawych ludzi z wielu krajów i kultur, a przede wszystkim przyswojenia sobie nowoczesnych metod nauczania i wykorzystania ich w praktyce podczas zajęć dla dzieci imigrantów prowadzonych w ramach „Summer Language School”. W tegorocznej edycji uczestniczyło ponad 250 uczniów, głównie z Afryki, a także z Mongolii, Tajlandii, Chin, Wysp Marshalla, Japonii, Korei i Rosji. „Była to przede wszystkim nauka języka angielskiego od strony praktycznej, opartej na metodzie CLIL (Content and Language Integrated Learning), tj. uczenia się słówek i gramatyki podczas lekcji dotyczących nauk przyrodniczych i nowych technologii” – tłumaczy Dorota Starz.

Ambasadorki programu „ET” poza uczestnictwem w zajęciach doświadczonych wykładowców amerykańskich, miały również możliwość prowadzenia autorskich zajęć z uczniami obozu językowego – imigrantami nieznającymi języka angielskiego. „Duże wrażenie wywarł na mnie sposób pracy z dziećmi. Nauczyciele prezentowali materiał, pokazywali przykłady, uczniowie natomiast przełamywali bariery społeczne i językowe. Często praca ich była okupiona dużym wysiłkiem. Jednak każde dziecko codziennie otrzymuje bardzo pozytywną i motywującą ocenę zwrotną od swojego nauczyciela. Dostrzegany i doceniany jest nawet najmniejszy sukces” – mówi Dorota Starz.

Cztery tygodnie intensywnych zajęć zostały zwieńczone uzyskaniem międzynarodowych certyfikatów nauczyciela języka angielskiego. „Cennym doświadczeniem było dla mnie prowadzenie lekcji przyrody w języku angielskim. Mój „American Dream” był wspianą przygodą, przeżyciem i nagrodą, która zmotywowała mnie do kolejnych wyzwań” – podsumowała Ambasadorka programu „English Teaching”.

„Duże wrażenie wywarł na mnie sposób pracy z dziećmi. Nauczyciele prezentowali materiał, pokazywali przykłady, uczniowie natomiast przełamywali bariery społeczne i językowe.”

—
Dorota Starz,
Ambasadorka programu
„English Teaching”

RÓWNAĆ SZANSE

Chodzież wierzy w młodzież

Istniejące od ponad czterdziestu lat Towarzystwo Miłośników Ziemi Chodzieskiej z Chodzieży (województwo wielkopolskie) uczestniczy w programie „Równać Szanse” od 2015 roku. „Ten program, to nie tylko wsparcie finansowe dla projektów edukacyjnych. Dla nas szczególnie cenna jest wiedza, jak takie przedsięwzięcia najlepiej realizować. Zgodnie z ideą programu, stawiamy na kreatywność młodych ludzi, to oni mają decydujący głos” – stwierdza Dariusz Sałata, koordynator projektów.

Przedsięwzięciem, w pełni odzwierciedlającym to założenie jest zrealizowany w 2018 roku projekt „Kto uwierzy, że w Chodzieży...”. Jego pomysłodawcami była młodzież, która postanowiła wypromować swoje miasto i nakręcić o nim film. Przez 6 miesięcy, zdobywając nowe umiejętności i kompetencje (pracy w grupie, pozyskiwania wsparcia dla swoich działań, autoprezentacji), uczniowie spędzili blisko 100 godzin na planie zdjęciowym i w montażowni. Zdjęcia miały miejsce w dwunastu lokalizacjach na terenie pięciu miejscowości. Wykorzystano samochód, zaprzęg konny, łodzie

motorowe, drona, a nawet wóz pancerny. Efektem tej pracy jest 20-minutowy, dynamiczny film o Chodzieży, dostępny na kanale YouTube Towarzystwa Miłośników Ziemi Chodzieskiej.

W skład młodzieżowej ekipy filmowej weszły zarówno osoby mające doświadczenie w realizacji projektów edukacyjnych, jak i te, dla których był to pierwszy raz. „Pełnienie funkcji reżysera wymagało ode mnie zachowania równowagi pomiędzy trzymaniem się założeń, a zgadzaniem się na realizację pomysłów innych. Dzięki pracy w zespole lepiej współpracuję w wielu trudnych kwestiach z innymi ludźmi” – mówi Karolina, reżyserka filmu, która, wraz z koleżanką Anną, miała okazję zaprezentować projekt podczas wywiadu na żywo w regionalnej telewizji.

Uczestnicy projektu z Chodzieży czują się częścią większej społeczności programu „Równać Szanse”. W przyszłości chcą podejmować podobne inicjatywy i nadal czerpać satysfakcję z efektów swoich działań.

”

Stawiamy na kreatywność młodych ludzi, to oni mają decydujący głos.

Dariusz Sałata,
koordynator projektów, Towarzystwo
Miłośników Ziemi Chodzieskiej

SZKOŁA EDUKACJI PAFW I UW

I Spotkanie Absolwentów Szkoły Edukacji

„W jednej klasie była bardzo nieśmiała dziewczynka, która mało się udzielała. I kiedy zaczęła pisać, to okazało się, że ma niesamowity potencjał literacki. Myślę, że to jest właśnie najpiękniejsze w pracy nauczyciela, że możemy realnie wpływać na życie uczniów” – przyznała Joanna Pietraszek podczas pierwszego Spotkania Absolwentów Szkoły Edukacji Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności i Uniwersytetu Warszawskiego, które odbyło się w czerwcu 2018 roku w Serocku.

Była to okazja do omówienia doświadczeń z pierwszego roku pracy w szkole.

Absolwenci dzielili się dobrymi praktykami – pomysłami, z którymi eksperymentowali w szkole i które się sprawdziły. W prezentacjach ważne miejsce zajęła kwestia kreowania i dawania uczniom przestrzeni, w której mogą sami decydować. Na lekcjach u Aleksandry Węclawskiej, Ewy Kordzińskiej i Moniki Tłagi uczniowie mogą wybrać miejsce i pozycję w jakiej będą czytać teksty lub wykonywać indywidualną pracę. Joanna

Pietraszek zaczęła wieszać wiersze uczniów wpierw na drzwiach zewnętrznych klasy, a następnie na korytarzu. Z napisanych przez młodzież prac wydała książkę, do której uczniowie zrobili korektę, redakcję i grafiki.

Szczególnym wyzwaniem pierwszego roku pracy nauczyciela, wpływającym na efekty nauczania, było niewątpliwie nawiązanie dobrych relacji z uczniami. „Mówiłam im, że są dla mnie ważni, że ważne jest dla mnie co czują, czego chcą i próbowałam ich językiem polskim zaciekawić” – mówi Joanna Pietraszek. A na zajęcia wyrównawcze Marty Chmiel uczniowie zaczęli przychodzić, ponieważ, jak sami przyznali, „tam się bawimy, a nie uczymy”.

Absolwenci SE poruszyli również inne tematy, m.in. dotyczące nauczyciela wchodzącego na rynek pracy, a także określenia własnych nauczycielskich wartości oraz znalezienia właściwego miejsca pracy, w którym można by je z powodzeniem realizować.

”

Myślę, że to jest właśnie najpiękniejsze w pracy nauczyciela, że możemy realnie wpływać na życie uczniów

Joanna Pietraszek,
Absolwentka Szkoły Edukacji
PAFW i UW

PROJEKTOR - WOLONTARIAT STUDENCKI

Wolontariusze „PROJEKTORA” przeciwko hejtowi

Ważnym elementem programu „PROJEKTOR – wolontariat studencki” jest wsparcie kompetencji studentów uczestniczących w programie, a także wzmacnianie ich odpowiedzialności społecznej i inspirowanie do bezinteresownego działania na rzecz innych. Odbywa się to poprzez realizację szkoleń, których tematyka koncentruje się m.in. wokół promowania projektów wolontariackich, animowania społeczności studenckiej do działań w środowisku akademickim, czy też przygotowania projektu społecznego. W efekcie szkoleń, które zostały zorganizowane w 2018 roku, podjęto 29 inicjatyw edukacyjnych – wśród nich pikniki naukowe, gry miejskie, akcje społeczne, warsztaty – w których łącznie wzięło udział 3 tysiące osób.

Jedną z takich inicjatyw był projekt „Weź nie hejtuj, weź się przytul” zrealizowany na jesieni przez Aleksandrę Niemiec i Patrycję Pączek oraz uczniów Zespołu Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych im. Króla Władysława Jagiełły w Przeworsku (województwo podkarpackie). „Był odpowiedzią na obojętność wobec tego, że każdy czyn niesie skutek. Młodzież wiedziała, że nie zmieni świata, ale może nawoływać do refleksji” – wyja-

śnia Aleksandra Niemiec, jedna z inicjatorek. „Weź nie hejtuj, weź się przytul” – pod tym hasłem młodzież zorganizowała dzień przytulania w szkole. Jeden z uczniów przebrany za bałwanka Olafa (postać z filmu „Kraina Lodu”) dzielił się uściskami na szkolnych korytarzach. Uzupełnieniem była wystawa zdjęć z sesji nawołującej do refleksji na temat hejtu. Uczniowie nagrali piosenkę, która była transmitowana w szkolnym radiu, zaś na Facebooku można było śledzić przygotowania do finału akcji. Projekt cieszył się dużym zainteresowaniem i swoim zasięgiem w mediach społecznościowych objął blisko 128 tysięcy osób, zaś w bezpośrednich działaniach wzięło udział 300 uczniów.

Jaki był jego odbiór wśród społeczności szkolnej? „Udział w tym projekcie pozwolił mi lepiej zrozumieć, jak poważnym i aktualnym problemem jest hejt. Staraliśmy się wspólnie zapobiec hejtowi, szczególnie w naszej szkole, w której problem ten nieraz był bardzo widoczny. Akcja, którą zorganizowaliśmy, dała uczniom naszej szkoły dużo do myślenia a przede wszystkim umożliwiła przełamanie barier i zjednoczenie się wokół ważnego celu” – komentuje Patrycja, jedna z uczestniczek.

”

Udział w tym projekcie pozwolił mi lepiej zrozumieć, jak poważnym i aktualnym problemem jest hejt. Staraliśmy się wspólnie zapobiec hejtowi, szczególnie w naszej szkole, w której problem ten nieraz był bardzo widoczny.

—
Patrycja,
uczestniczka projektu

UNIwersYTETY TRZECIEGO WIEKU (UTW)

Animatorzy programu „Seniorzy w Akcji” wspierają ochronę gotyckich zabytków

Chojna, to niewielkie miasto w województwie zachodniopomorskim, w którym znajduje się duża liczba unikalnych zabytków gotyckich. Do najważniejszych z nich należy Kościół Mariacki – monumentalna katedra, jeden z największych gotyckich kościołów w Polsce. Kilkuśletnia architektura wymaga jednak ciąglej konserwacji, a co za tym idzie – sporych inwestycji.

Magdalena Ziętkiewicz (animatorka 60+) wraz z Michałem Gierke (animatorem 30+), w ramach projektu „Dotknij gotyku”, zaangażowali miejscową społeczność (głównie młodzież gimnazjalną i seniorów) do działań wokół ochrony gotyckiego dziedzictwa miasta. Zorganizowali szereg warsztatów, m.in. turystycznych – przygotowujących młodzież do bycia przewodnikami po mieście, oraz fotograficznych – podczas których starsi i młodszy tworzyli własne fotoreportaże związane z chojeńskimi zabytkami. Ponadto, mieszkańcy uporządkowali tereny wokół murów obronnych i zebrali ponad 14 palet zabytkowych, gotyckich cegieł, które w przyszłości posłużą do ich rekonstrukcji. Szybko okazało się, że ochrona lokalnych zabytków stała się ważnym tematem lokalnej dyskusji, która zainteresowała wojewódzkiego konserwatora zabytków. W sprawę ochrony gotyckich zabytków Chojny włączył się także lokalnych

samorząd, który podjął decyzję o ich rewitalizacji. „Bez wątplenia największym sukcesem projektu jest to, że udało nam się zwrócić uwagę lokalnej społeczności na problem niszczących zabytków. Zgromadziliśmy wokół siebie sporą grupę ludzi w różnym wieku, którzy stali się, dzięki naszemu projektowi, rzecznikami idei ich ratowania. Zorganizowane przez nas spotkanie z wojewódzkim konserwatorem zabytków stało się początkiem intensywnej debaty na temat losu chojeńskich zabytków prowadzonej na łamach lokalnej gazety” – mówi Magdalena Ziętkiewicz.

W czerwcu 2018 roku, na zakończenie projektu, odbyła się impreza plenerowa. Młodzież oprowadzała grupy mieszkańców po zabytkach, opowiadając o ich historii, architekturze i ciekawych wydarzeniach z nimi związanych. Na placu przed katedrą można było zapoznać się z efektami prac grup warsztatowych, sfotografować się na tle zabytków, wziąć udział w grze miejskiej, czy posłuchać wykładu na temat gotyckich motywów w popkulturze. „Wokół projektu udało się skupić sporo osób z lokalnej społeczności. Ważne, że ludzie z różnych grup wiekowych świetnie razem pracowali i od siebie się uczyli” – podsumowuje jeden z seniorów.

Bez wątpienia największym sukcesem projektu jest to, że udało nam się zwrócić uwagę lokalnej społeczności na problem niszczących zabytków. Zgromadziliśmy wokół siebie sporą grupę ludzi w różnym wieku, którzy stali się, dzięki naszemu projektowi, rzecznikami idei ich ratowania.”

—
Magdalena Ziętkiewicz,
animatorka programu
„Seniorzy w Akcji”

WSPIERAMY ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Nowa odsłona portalu ngo.pl

Przejrzysty wygląd, intuicyjna nawigacja, atrakcyjne formy przedstawiania treści, a także nowe rozwiązania technologiczne, to tylko część zmian, jakie zostały wprowadzone w 2018 roku na Portalu Organizacji Pozarządowych www.ngo.pl.

Portal jest pierwszym i największym źródłem wiarygodnych informacji, praktycznych porad oraz kontaktów dla społeczności trzeciego sektora w Polsce.

Powstał w 2000 roku dzięki wsparciu Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności w ramach programu „Towarzystwo Wzajemnej Informacji”. Po blisko 20 latach działalności jest obecnie marką rozpoznawalną przez 73% stowarzyszeń i fundacji w Polsce, a z jego zasobów korzysta ok. 3,5 miliona użytkowników rocznie.

„Kilkanaście miesięcy intensywnej pracy, badania użytkowników, szukania inspiracji, zbierania pomysłów i realizowania najlepszych z nich, przyniosły efekt. Portal ngo.pl oferuje teraz użytkownikom łatwiejsze korzystanie z jego profesjonalnych zasobów. Jest nowocześnie, intuicyjnie, czytelnie, nadal rzetelnie i merytorycznie

rycznie” – komentuje zmiany Alina Gałązka, redaktor naczelna ngo.pl. Poprawiono nawigację – treści z kilkunastu serwisów skonsolidowano w osiem działów: Fakty, Fundusze, Publicystyka, Poradnik, Ogłoszenia, Usługi, Szkolenia i Wydarzenia, Spis Organizacji, oraz Serwis Warszawski.

Zmieniono także sposób prezentowania informacji. Redakcja stawia na video, zdjęcia i infografiki, jako nowoczesne formy publikacji treści poradniczych oraz publicystyki. Strona jest dostosowana do urządzeń mobilnych, a technologiczne rozwiązania ułatwiają osobom z niepełnosprawnościami korzystanie z zasobów portalu. „Nowa architektura zwiększa dostęp do informacji i czyni korzystanie z portalu prostym i intuicyjnym, na co wpływa również zmiana wyglądu. Dzięki spójnej i przyjaznej użytkownikowi kolorystyce, przeglądanie treści jest łatwiejsze, a portal jest przejrzysty i czytelny” – mówi redaktor naczelna.

Administratorem portalu jest Stowarzyszenie Klon/Jawor.

Portal ngo.pl oferuje teraz użytkownikom łatwiejsze korzystanie z jego profesjonalnych zasobów. Jest nowocześnie, intuicyjnie, czytelnie, nadal rzetelnie i merytorycznie.

Alina Gałązka,
redaktor naczelna ngo.pl

DZIAŁAJ LOKALNIE

Sieć Ośrodków Działaj Lokalnie powiększa się

W 2018 roku, do budowanej od kilkunastu lat sieci prężnych organizacji pozarządowych prowadzących lokalne konkursy grantowe i wspierających aktywność mieszkańców wsi i małych miejscowości dołączyło pięć nowych afiliowanych Ośrodków Działaj Lokalnie. Są to: Fundacja „Razem Możemy Więcej” przy Domu Dziecka w Kłodzku w województwie dolnośląskim, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Ziemia Łowicka” z Łowicza w województwie łódzkim, Stowarzyszenie Puszcza Notecka z Międzyzdrojów w województwie wielkopolskim, Stowarzyszenie Korona Północnego Krakowa z Raciborowic w województwie małopolskim i Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska” ze Słupcy w województwie wielkopolskim. Tym samym sieć ODL liczy już 72 organizacje, w tym 9 Afiliowanych ODL, i obejmuje swoim zasięgiem blisko 620 gmin. W każdym województwie działają co najmniej dwa Ośrodki Działaj Lokalnie.

„Pomimo że od ponad dekady działamy na rzecz naszego środowiska, ‘Działaj Lokalnie’ otwarło przed nami nowe horyzonty i możliwości” – mówi Anita Kubicka, prezes „Unii Nadwarciańskiej”. „Poprzez udział w programie mogliśmy zbliżyć się do małych organizacji i do działaczy, którzy rozpoczynają swoją społeczną przygodę; uświadomiliśmy sobie, że aby budować wspólnotę i dobro wspólne nie są potrzebne wielkie nakłady finansowe” – dodaje.

Afiliowane Ośrodki Działaj Lokalnie to organizacje pozarządowe mające siedzibę w miejscowości do 50 ty-

sięcy mieszkańców, działające na rzecz rozwoju lokalnego, doświadczone w pozyskiwaniu środków i, co za tym idzie, posiadające własne środki na sfinansowanie projektów w programie. W „Działaj Lokalnie” otrzymują tzw. „seed granty” do 10 tysięcy zł na przeprowadzenie lokalnego konkursu grantowego czy kampanii fundraisingowej służącej pozyskaniu środków na dotację. Są pełnoprawnymi członkami sieci ODL i korzystają ze wszystkich jej zasobów.

„Motorem napędowym stała się dla nas wizyta studyjna w Żywieckiej Fundacji Rozwoju, jednym z najbardziej doświadczonych ODL, w której wzięli udział również nasi grantobiorcy. Zobaczyliśmy jak wygląda realizacja programu na innym terenie i otrzymaliśmy cenne wskazówki, które teraz wdrażamy u siebie” – mówią koordynatorzy „Działaj Lokalnie” ze Stowarzyszenia „Korona Północnego Krakowa”, a Damian Ślak, Prezes Fundacji „Razem możemy więcej”, podkreśla wagę szkoleń organizowanych w programie. „Coroczne spotkania dla sieci ODL to okazja do zapoznania się z koordynatorami programu z całej Polski. Kontakty i wiedza pozwalają jeszcze lepiej realizować to przedsięwzięcie”. Poza wizytami studyjnymi i licznymi szkoleniami, na bogatą ofertę programu składają się również warsztaty, zjazdy regionalne i webinaria, które pozwalają na wymianę dobrych praktyk, podnoszenie wiedzy i kompetencji oraz zacieśnianie współpracy wewnątrz sieci.

”

Pomimo że od ponad dekady działamy na rzecz naszego środowiska, „Działaj Lokalnie” otwarło przed nami nowe horyzonty i możliwości

—
Anita Kubicka,
prezes Stowarzyszenia
„Unia Nadwarciańska”

SEKTOR 3.0

Mobilni Doradcy wykorzystują Photony do nauki programowania

Czy można wykorzystać dziecięcego robota edukacyjnego do nauki programowania dla dorosłych? Tak – przykładem są szkolenia Mobilnych Doradców programu „Sektor 3.0”.

Photon to pierwszy na świecie interaktywny robot, który rozwija się razem z dzieckiem. Jego twórcy – zespół młodych programistów i konstruktorów pod kierownictwem Marcina Joki – środki na produkcję pozyskali dzięki zbiórce crowdfundingowej.

Pomysł współpracy z programem „Sektor 3.0” narodził się po prezentacji Photona i warsztatach programowania, które miały miejsce podczas Festiwalu „Sektor 3.0” w maju 2018 roku. Do programu trafiło 30 Photonów, dzięki czemu oferta Mobilnych Doradców wzbogaciła się o szkolenia z zakresu podstaw programowania. „Stale rozwijamy Photona dodając do niego kolejne możliwości. Obecnie oprócz znanych interfejsów programowania blokowego, jak Scratch czy Blockly, możliwe jest programowanie robota z wykorzystaniem popularnych języków skryptowych – JavaScript i Python. Pozwala to na ćwiczenie i rozwijanie się w obszarze umiejętności

programowania zarówno młodzieży, jak i dorosłych” – mówi Marcin Joka, współtwórca Photona.

W warsztatach, które rozpoczęły się na jesieni uczestniczą przede wszystkim przedstawiciele organizacji pozarządowych i edukatorzy. Uczą się podstaw programowania, tworzenia prostych zależności i wyłapywania błędów w pisanych programach. Do końca 2018 roku w tego typu szkoleniach wzięło udział ponad 300 osób.

Sieć Mobilnych Doradców programu „Sektor 3.0” liczy obecnie 100 osób. „Jako wolontariusze, działają w całej Polsce, zarówno w małych jak i większych miejscowościach. Prowadzą szkolenia i webinaria, udzielają indywidualnych porad, głównie małym organizacjom pozarządowym, ale także szkołom i bibliotekom. Uczą podstaw, takich jak obsługa skrzynki mailowej i czym jest bezpieczeństwo w Internecie. Doradzają również w doborze sprzętu komputerowego” – tłumaczy Dawid Szarański z Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. W ciągu 6 lat Mobilni Doradcy udzielili ponad 6 tysięcy porad, a w organizowanych przez nich szkoleniach wzięło udział ponad 12 tysięcy osób.

”

Obecnie możliwe jest programowanie Photona z wykorzystaniem popularnych języków skryptowych – JavaScript i Python. Pozwala to na ćwiczenie i rozwijanie się w obszarze umiejętności programowania zarówno młodzieży, jak i dorosłych.

—
Marcin Joka,
współtwórca Photona.

LIDERZY PAFW

Lider PAFW Sołtysem Roku

„Napędza mnie potrzeba zmiany i widzenie pewnych rzeczy. Jak czegoś nie ma, trzeba to zrobić, żeby było fajniej, lepiej” – mówi Jacek Piwowarski, sołtys Wiązownicy, absolwent VIII edycji programu „Liderzy PAFW” i uczestnik programu „Działaj Lokalnie”, który w 2018 roku został wyróżniony tytułem Sołtysa Roku w konkursie organizowanym przez Krajowe Stowarzyszenie Sołtysów i „Gazetę Sołecką”.

Funkcję sołtysa gminy Wiązownica w województwie podkarpackim pełni od 2012 roku, wcześniej był przewodniczącym Rady Sołeckiej, nauczycielem oraz wiceprezesem Stowarzyszenia Przyjaciół Szkoły i Wsi Bukowa „Bukowianie”, a także redaktorem naczelnym „Gazety Lokalnej Osiek”. Jest współautorem książki „Bukowa i Bukowianie. Historia wsi i ludzi”.

Twierdzi, że kluczem do udanej współpracy z mieszkańcami gminy jest przede wszystkim otwartość i transparentność. Prowadzi bloga sołtyswi.pl, na którym na bieżąco opisuje swoją pracę, co dzieje się w gminie, a także komunikuje się ze społecznością lokalną. „Moż-

na zadać pytanie, zostawić komentarz. Piszę o wszystkim – na co poszły pieniądze z funduszu sołeckiego, prezentuję sprawozdania z mojej działalności, protokoły z zebrań i to się ludziom podoba. Starsi mieszkańcy dowiadują się od tych, którzy czytają bloga. Upubliczniam wszystko, nie usuwam żadnych komentarzy” – tłumaczy sołtys Wiązownicy.

Jest aktywnie zaangażowany w działalność społeczną. Jako Mobilny Doradca ICT, w programie PAFW „Sektor 3.0”, dzieli się swoją wiedzą w zakresie wykorzystywania nowych technologii w działalności małych lokalnych organizacji pozarządowych.

„Pomysłów mi nie brak. Jestem ekstrawertykiem. Dzięki programom „Działaj Lokalnie” i „Liderzy PAFW” nauczyłem się, że ludziom trzeba dawać przestrzeń na ich własne pomysły. Wcześniej starałem się tę przestrzeń sobą wypełniać” – mówi Jacek Piwowarski. „Mam uczucie na określenia typu: ja zrobiłem, mój pomysł, moja wieś, moi ludzie. To słowa hegemonów. Powtarzam: tyle sołtys może, ile wieś pomoże”.

Napędza mnie potrzeba zmiany i widzenie pewnych rzeczy. Jak czegoś nie ma, trzeba to zrobić, żeby było fajniej, lepiej

Jacek Piwowarski,
sołtys Wiązownicy, Lider PAFW

LOKALNE PARTNERSTWA PAFW

„Wulkan” aktywności w Złotoryi

Centrum Aktywności Społecznej „Wulkan” w Złotoryi (województwo dolnośląskie) powstało w 2016 roku z inicjatywy Stowarzyszenia Kaczawskiego, Stowarzyszenia „Nasze Rio” oraz Liderki PAFW Barbary Zwierzyńskiej-Doskocz. „Tworząc Lokalne Partnerstwo PAFW chcieliśmy rozwinąć ogromny potencjał młodzieży z gminy Złotoryja i zapewnić im przestrzeń do wszechstronnego rozwoju oraz zdobywania kluczowych kompetencji niezbędnych w dorosłym życiu. Chodziło także o wykorzystanie unikalnych zasobów tego regionu i dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego, które traktujemy jako ważne narzędzia w pracy ze społecznością lokalną” – mówi Barbara Zwierzyńska-Doskocz.

W efekcie współpracy z samorządem pozyskano pomieszczenia, które młodzież, w ramach wolontariatu wyremontowała i zaadaptowała na potrzeby Centrum. Remont poprzedziły warsztaty z architektem wnętrz, który pomógł wolontariuszom przygotować projekt. Następnie młodzież wzięła udział w zajęciach terenowych, dzięki którym zdobyła wiedzę na temat walorów krajoznawczych tego regionu. Dzięki uczestnictwu w konkursie grantowym „zaDziałaj Lokalnie” powstała wystawa multimedialna.

Powstały nowe inicjatywy, wśród nich klub Super-Mam (spotkania dla rodziców dzieci do 1 roku życia),

Dolnośląska Akademia Samorządu, czy Złotoryjskie Centrum Wolontariatu. W Centrum „Wulkan” swoją siedzibę otworzył również Klub Seniora, co sprzyja współpracy międzypokoleniowej, a wygrana w konkursie na Pracownię Orange umożliwiła wyposażenie siedziby w sprzęt komputerowy i dostęp do Internetu. Centrum stale się rozwija i poszerza swoją ofertę, m.in. dzięki grantowi na kontynuację działań partnerskich, który otrzymało w programie „Lokalne Partnerstwa PAFW” w 2018 roku. Odbývają się w nim warsztaty animacji, autoprezentacji, a nawet warsztaty płukania złota (jest to jedna z atrakcji turystycznych regionu). Przy wsparciu Barbary Zwierzyńskiej-Doskocz młodzież przygotowała terenową grę miejską „Złotoryja Express” z wykorzystaniem bezpłatnej aplikacji mobilnej. We wrześniu 2018 roku zorganizowano również specjalną edycję gry miejskiej na terenie starówki, podczas której uczestnicy rozwiązywali zagadki związane z historią miasta. Wydarzenie zyskało rozgłos i do kolejnych edycji zgłaszają się grupy młodzieży z innych miejscowości, m.in. z oddalonej o 20 km Legnicy.

Centrum „Wulkan” stało ważnym miejscem w Złotoryi, inkubatorem aktywności młodych ludzi oraz wspólnym dobrem społeczności lokalnej.

”

Tworząc Lokalne Partnerstwo PAFW chcieliśmy rozwinąć ogromny potencjał młodzieży z gminy Złotoryja i zapewnić im przestrzeń do wszechstronnego rozwoju oraz zdobywania kluczowych kompetencji niezbędnych w dorosłym życiu.

Barbara Zwierzyńska-Doskocz,
Liderka PAFW

STYPENDIA IM. LANE'A KIRKLANDA

Kirklandyści dzielą się kulturą swoich krajów

Stypendyści Programu Kirklanda przyjeżdżają do Polski na dwusemestralne studia, staże i praktyki zawodowe, jednak ich działalność w trakcie pobytu w Polsce często wykracza poza stypendium. Angażują się w akcje społeczne i wydarzenia promujące kulturę ich rodzinnych stron.

Jedną z takich inicjatyw były warsztaty języka gruzińskiego połączone z degustacją dań gruzińskich zorganizowane przez tegorocznego stypendystę z Gruzji Ivane Kopadze. „Chciałem zaprezentować kawałek mojej Ojczyzny i dlatego wybrałem gruziński alfabet oraz oczywiście naszą kuchnię, z której jesteśmy wyjątkowo dumni. Realizacja tego projektu była możliwa dzięki grantowi z programu PAFW „Przemiany w Regionie” (RITA)” – mówi Ivane Kopadze. W jego warsztatach, które odbyły się w kwietniu w Bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego, wzięło udział kilkadziesiąt osób. „Program warsztatów opracowaliśmy tak, żeby połączyć wiedzę o języku z historią i zwyczajami mojego kraju. Zwieńczeniem spotkania był konkurs z drobnymi nagrodami i oczywiście gruziński poczęstunek” – wspomina stypendysta z Gruzji.

Z kolei w czerwcu, grupa stypendystów z Rosji, Ukrainy i Białorusi, studiujących w Lublinie, przygotowała mural symbolizujący wielokulturowość tego miasta. Był to efekt współpracy Kirklandystów z Fundacją Działań Edukacyjnych KReAdukcja oraz Młodzieżowymi Radami Dzielnic Lublina. Jego przygotowanie poprzedził szereg spotkań i warsztatów, które stały się okazją do lepszego poznania krajów pochodzenia stypendystów oraz historii wielokulturowego Lublina. „Wspólna praca nad murem była okazją do włączenia Kirklandystów w działania lokalnej społeczności i jednocześnie zaznajomienia lokalnych organizacji, aktywistów oraz mieszkańców Lublina z ideą programu. Bardzo dobrze pracę przy muralu wspomina także nasza młodzież, która dzięki współpracy z Kirklandystami lepiej poznała kulturę naszych sąsiadów. Mieszkańcy bloków sąsiadujących ze ścianą, na której pojawił się malunek byli bardzo ciekawi, co pojawi się na ścianie i gdy poznali projekt – kibicowali nam. Praca nad murem była nowym doświadczeniem dla nas wszystkich, dlatego bardzo się cieszymy, że nam się udało i mogliśmy w jakiś sposób upiększyć przestrzeń Lublina” – mówi Ewelina Pyzik z Fundacji KReAdukcja, lubelska animatorka Programu Kirklanda.

Program warsztatów opracowaliśmy tak, żeby połączyć wiedzę o języku z historią i zwyczajami mojego kraju.

Ivane Kopadze,
Gruzja

STUDY TOURS TO POLAND (STP)

Absolwent „STP” stworzył najlepsze biuro obsługi mieszkańców na Ukrainie

Bohdan Pytel z Ukrainy po raz pierwszy przyjechał na wizytę studyjną do Polski w 2007 roku jako student czwartego roku prawa na Uniwersytecie w Iwano-Frankiwsku. „Udział w programie „Study Tours to Poland” był dla mnie przełomowym momentem. Zrozumiałem, że jedna osoba może dużo zmienić w swoim otoczeniu. Odkryłem obszary, w których chciałbym się realizować” – wspomina Bohdan.

Po powrocie na Ukrainę ukończył studia i podjął pracę w Urzędzie Miasta w Iwano-Frankiwsku, będąc jednocześnie w stałym kontakcie z organizatorami wizyt studyjnych w ramach „STP”.

Kariera zawodowa Bohdana zaczęła się rozwijać. W Urzędzie Miasta Iwano-Frankiwska szybko dostrzeżono jego zdolności organizacyjne i wkrótce mer powierzył mu zadanie utworzenia nowoczesnego biura obsługi mieszkańców. „W realizowaniu tego zadania pomogły mi obserwacje z Polski. Dzięki nim miałem wyobrażenie, jak profesjonalnie i innowacyjnie stworzyć biuro, w którym mieszkańcy czują się klientami a nie petentami, i – co najważniejsze – ich sprawy są sprawnie załatwiane” – mówi Bohdan Pytel. Jego wysiłki zostały do-

cenione nie tylko przez społeczność Iwano-Frankiwska. Biuro Obsługi Mieszkańców, którym kieruje, zostało uznane w 2016 roku za najlepszą tego typu placówkę w Ukrainie, zdobywając nagrodę w konkursie „Najlepsze praktyki samorządu lokalnego” organizowanym przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Budownictwa i Gospodarki Komunalnej Ukrainy oraz Radę Europy.

W 2018 roku Bohdan ponownie przyjechał do Polski na zaproszenie programu „Study Tours to Poland” i wziął udział w pilotażowej edycji staży dla profesjonalistów. Odbił miesięczny staż w Urzędzie Miasta w Lublinie, gdzie miał okazję zapoznać się z systemem pracy poszczególnych wydziałów oraz przeanalizować kwestie dotyczące m.in. zakresu kompetencji, obiegu dokumentów, czy praktyk stosowanych w biurach obsługi mieszkańców w Lublinie. „Doświadczenia wyniesione z tej wizyty zainspirowały mnie do wprowadzenia nowych rozwiązań w Urzędzie Miasta Iwano-Frankiwska. Zyskałem również nowe, cenne kompetencje. Cieszę się także, że będąc w Lublinie mogłem pomóc w podtrzymaniu relacji między Lublinem a Iwano-Frankiwskiem, które są miastami partnerskimi” – podsumowuje Bohdan Pytel.

Udział w programie „Study Tours to Poland” był dla mnie przełomowym momentem. Zrozumiałem, że jedna osoba może dużo zmienić w swoim otoczeniu.

Bohdan Pytel

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe

› RAPORT NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA	50
› SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ SPORZĄDZONE NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2018 ROKU	51
› INFORMACJA DODATKOWA DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2018 ROKU	54

Raport niezależnego biegłego rewidenta

Do Rady Dyrektorów Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności

Przeprowadziliśmy badanie załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności (zwanej dalej „Korporacją”) obejmującego skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz powiązane z nim skonsolidowane sprawozdania z działalności i przepływów pieniężnych za rok finansowy zakończony w tym dniu wraz z informacją dodatkową do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Odpowiedzialność kierownictwa za skonsolidowane sprawozdanie finansowe

Kierownictwo odpowiada za sporządzenie i rzetelne przedstawienie skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z zasadami rachunkowości powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych Ameryki; czyli za zaplanowanie, realizację i utrzymanie kontroli wewnętrznej odpowiedniej do sporządzenia i rzetelnego przedstawienia skonsolidowanego sprawozdania finansowego wolnego od istotnych zniekształceń powstałych w wyniku oszustwa lub błędu.

Odpowiedzialność biegłego rewidenta

Naszym zadaniem jest wyrażenie opinii o skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym na podstawie przeprowadzonego badania. Badanie to przeprowadziliśmy zgodnie ze standardami rewizji finansowej powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych Ameryki. Standardy te wymagają od nas zaplanowania i przeprowadzania badania w taki sposób, by uzyskać uzasadnioną pewność, że skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest wolne od istotnych zniekształceń.

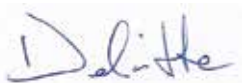
Badanie obejmuje procedury uzyskania dowodów księgowych na poprawność kwot i informacji przedstawionych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Dobór procedur zależy od subiektywnego osądu biegłego rewidenta, w tym oceny ryzyka powstania istotnych zniekształceń w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wynikłych z nadużycia lub błędu. Przy ocenie tego ryzyka biegły rewident bierze pod uwagę wyniki kontroli wewnętrznej dotyczące przygotowania i rzetelnej prezentacji skonsolidowanego sprawozdania finansowego przez Korporację celem zaplanowania procedur rewizji finansowej odpowiednich do okoliczności, ale nie celem wyrażenia opinii na temat skuteczności kontroli wewnętrznej Korporacji. Wobec tego nie wyrażamy takiej opinii. Badanie obejmuje także ocenę odpowiedniości stosowanych zasad rachunkowości oraz zasadności znaczących wartości szacunkowych przyjętych przez kierownictwo, jak również ocenę ogólnej prezentacji skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Naszym zadaniem dowody uzyskanie w wyniku badania stanowią wystarczającą i odpowiednią podstawę do wyrażenia przez nas opinii.

Opinia

Naszym zdaniem wskazane powyżej skonsolidowane sprawozdanie finansowe przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach sytuację finansową Korporacji na dzień 31 grudnia 2018 roku, wyniki jej działalności oraz przepływy pieniężne za rok zakończony w tym dniu, zgodnie z zasadami rachunkowości powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych Ameryki.

Warszawa, 25 kwietnia 2019 r.

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2018 r.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2018 R.

AKTYWA

AKTYWA:

Inwestycje wykazywane w wartości godziwej (Noty 3 i 6):

Akcje zwykłe i uprzywilejowane	USD	50 281 473
Publiczne fundusze inwestycyjne – jednostki uczestnictwa		16 570 957
Publiczny fundusz inwestycyjny – dochód stały		597 088
Inwestycje alternatywne		136 142 724
Prywatny fundusz inwestycyjny – jednostki uczestnictwa		23 378 921
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty (Noty 3 i 5)		27 882 645
Należności z tytułu wykupu inwestycji		2 551 678
Grunty i środki trwałe netto (Nota 7)		4 373 280
Pożyczki pomniejszone o odpis aktualizujący wartość udzielonych pożyczek (Nota 9)		4 040 818
Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów i pozostałe aktywa		51 776

Aktywa razem	USD	265 871 361
--------------	-----	-------------

ZOBOWIĄZANIA I AKTYWA NETTO

ZOBOWIĄZANIA:

Zobowiązania z tytułu dotacji (Nota 3)	USD	2 924 367
Zobowiązania i bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów		259 172

Zobowiązania razem		3 183 539
--------------------	--	-----------

AKTYWA NETTO (Nota 2):

Podlegające warunkom narzuconym przez fundatorów		-
Niepodlegające warunkom narzuconym przez fundatorów		262 687 822
Razem zobowiązania i aktywa netto	USD	265 871 361

Załączone noty stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2018 R.

	Niepodlegające warunkom narzuconym przez fundatorów
Zmiany aktywów netto niepodlegających warunkom narzuconym przez fundatorów:	
Wzrost aktywów netto niepodlegających warunkom narzuconym przez fundatorów:	
Przychody z tytułu odsetek i dywidend	USD 1 434 120
Spadek aktywów netto niepodlegających warunkom narzuconym przez fundatorów:	
Wynagrodzenia i świadczenia pracownicze	1 408 461
Koszty działalności operacyjnej	865 040
Koszty biura	121 022
Amortyzacja	124 005
Spadek aktywów netto niepodlegających warunkom narzuconym przez fundatorów razem	2 518 528
Dotacje (Nota 3)	(8 525 592)
Granty i spadek aktywów netto niepodlegających warunkom narzuconym przez fundatorów na przychody	(9 610 000)
Zrealizowany zysk netto z tytułu inwestycji (Nota 6)	13 363 597
Niezrealizowany zysk netto z tytułu wzrostu wartości inwestycji (Nota 6)	(31 442 678)
Strata netto z tytułu różnic kursowych (Nota 3)	(629 912)
Spadek aktywów netto niepodlegających warunkom narzuconym przez fundatorów razem	(28 318 993)
Aktywa netto niepodlegające warunkom narzuconym przez fundatorów na początek roku	291 006 815
Aktywa netto niepodlegające warunkom narzuconym przez fundatorów na koniec roku	USD 262 687 822

Załączone noty stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2018 R.

Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej:

Spadek aktywów netto niepodlegających warunkom narzuconym przez fundatorów USD (28 318 993)

Korekty w celu uzgodnienia spadku wartości aktywów netto niepodlegających warunkom narzuconym przez fundatorów ze środkami pieniężnymi netto wykorzystywanymi w działalności operacyjnej:

Zrealizowany zysk netto z tytułu inwestycji	(13 363 597)
Niezrealizowany zysk netto z tytułu wzrostu wartości inwestycji	31 442 678
Strata netto z tytułu różnic kursowych	629 912
Odpisy aktualizujące wartość udzielonych pożyczek	119 368
Amortyzacja	124 005
Zwiększenie odsetek naliczonych od pożyczek	(7 822)
Zwiększenie odsetek naliczonych od inwestycji	(23 606)
Zwiększenie należności z tytułu umorzenia inwestycji	(2 551 678)
Spadek stanu czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów	13 511
Spadek stanu zobowiązań i biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów	(1 044)
Spadek stanu zobowiązań z tytułu dotacji	(3 248 910)
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	(15 186 176)

Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej:

Wpływy ze sprzedaży/wykupu inwestycji	59 434 592
Wydatki na nabycie inwestycji	(38 013 496)
Udzielone pożyczki	(3 800 706)
Wpływy ze spłaty udzielonych pożyczek	3 861 122
Wydatki na nabycie środków trwałych	(18 810)
Wpływy netto z działalności inwestycyjnej	21 462 702

Wpływ zmiany kursu wymiany walut na środki pieniężne i ich ekwiwalenty (570 932)

Zwiększenie netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów 5 705 595

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek roku 22 177 050

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec roku USD 27 882 645

Załączone noty stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego na dzień 31 grudnia 2018 r.

1. ORGANIZACJA FUNDACJI

Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności (zwana dalej „Fundacją”, a wspólnie ze swoją jednostką zależną, „Korporacją”) to amerykańska organizacja non-profit, założona 11 sierpnia 1999 roku. Fundacja została założona przez Polsko-Amerykański Fundusz Przedsiębiorczości (zwany dalej „Funduszem”) w celu realizacji zadań określonych w Ustawie z 1989 r. o wspieraniu demokracji w Europie Wschodniej („Support for East European Democracy Act of 1989”) poprzez rozwijanie skutecznych programów pomocowych i sprawdzonych w praktyce działań Funduszu, a także podejmowanie innych inicjatyw rozwojowych sprzyjających demokracji polskiej polityki i uryunkowieniu polskiej gospodarki.

Działania Fundacji koncentrują się na trzech głównych obszarach: (i) inicjatywach w zakresie edukacji, (ii) rozwoju społeczności lokalnych oraz (iii) upowszechnianiu polskich doświadczeń związanych z transformacją. Do realizacji zadań związanych z indywidualnymi dotacjami Fundacja wyszukuje organizację zewnętrzną, której powierza zarządzanie danym programem (zawycząc dobrze funkcjonującą polską organizację pozarządową), co pozwala na optymalne wykorzystanie zasobów Fundacji. Fundacja nie posiada udziałów ani nie sprawuje kontroli w organizacjach zewnętrznych zarządzających programami.

Za zgodą Ministra Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej Fundacja otworzyła w Polsce swoje przedstawicielstwo (zwane dalej „Przedstawicielstwem”), którego celem jest promowanie Fundacji, udzielanie informacji oraz doradzanie Fundacji w związku z realizacją jej zadań.

Polsko-Amerykański Fundusz Pożyczkowy Inicjatyw Obywatelskich Sp. z o.o. („PAFPIO”) jest osobno zarządzaną jednostką zależną Fundacji, zajmującą się udzielaniem pożyczek organizacjom pozarządowym, stowarzyszeniom i innym inicjatywom non-profit w Polsce. W dniu 31 maja 2011 r. Fundusz przekazał Fundacji 100% udziałów PAFPIO w formie dotacji. PAFPIO jest działającym niezależnie od Fundacji podmiotem gospodarczym, a biorąc pod uwagę fakt, że Fundacja jest właścicielem wszystkich udziałów w Funduszu, księgowość PAFPIO jest skonsolidowana z rachunkami Fundacji, zgodnie z zasadami rachunkowości powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych Ameryki („U.S. GAAP”).

2. PODSTAWA PREZENTACJI SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Zgodnie z zasadami rachunkowości powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych Ameryki (U.S. GAAP), Korporacja jest zobowiązana do prezentacji skonsolidowanych informacji o swojej sytuacji finansowej i działalności w podziale na grupy aktywów netto. Na dzień 31 grudnia 2018 r. saldo aktywów netto w całości zaklasyfikowano jako aktywa netto nieograniczone warunkami narzuconymi przez fundatorów; Korporacja nie posiadała aktywów netto ograniczonych warunkami narzuconymi przez fundatorów ani aktywów netto wskazanych przez Radę Dyrektorów jako zastrzeżone.

3. PODSUMOWANIE ISTOTNYCH ZASAD RACHUNKOWOŚCI

ZASADY KONSOLIDACJI

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest przygotowane zgodnie z zasadami rachunkowości powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych i zawiera dane finansowe Fundacji oraz PAFPIO, jedynej jednostki zależnej Fundacji. Przy konsolidacji wyeliminowano wszystkie salda rozliczeń wzajemnych i transakcji zawartych między tymi jednostkami.

SZACUNKI

Sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z zasadami rachunkowości powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych Ameryki wymaga od kierownictwa dokonania szacunków i przyjęcia założeń, które wpływają na wartość wykazywanych aktywów i pasywów, na aktywa i zobowiązania warunkowe ujawnione na dzień sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego, jak również na wysokość przychodów i kosztów wykazywanych w okresie sprawozdawczym. Faktycznie osiągnięte wyniki mogą różnić się od wartości szacunkowych.

INWESTYCJE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ

Korporacja ujmuje transakcje inwestycyjne w dniu ich zawarcia. Przychody z tytułu odsetek i dywidend, niezrealizowane i zrealizowane zyski i straty wykazuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności. Inwestycje Korporacji wchodzą w skład aktywów Fundacji. Korporacja korzysta z usług profesjonalnych firm inwestycyjnych i doradców, którzy zarządzają inwestycjami i nadzorują ich stan. Szczegółowy opis inwestycji Korporacji wykazanych w wartości godziwej znajduje się w Nocie 6. Inwestycje wyceniane w wartości godziwej klasyfikowane są zgodnie z „hierarchią wartości godziwej” lub wyceniane w wartości netto aktywów. Szczegółowy opis stosowanych metod przedstawiono poniżej.

INWESTYCJE WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ, KLASYFIKOWANE ZGODNIE Z HIERARCHIĄ WARTOŚCI GODZIWEJ

Inwestycje Korporacji sklasyfikowane jako wyceniane w wartości godziwej są wyceniane w wartości godziwej i ujawniane zgodnie z hierarchią wartości godziwej przedstawioną w standardzie „Kodyfikacja Standardów Rachunkowości” (Accounting Standards Codification, ASC) temat 820, „Ujawnianie i Wycena Wartości Godziwej” opracowanego przez Radę Standardów Rachunkowości Finansowej (Financial Accounting Standards Board). Hierarchia wartości godziwej określa wartość godziwą jako cenę możliwą do uzyskania w standardowej transakcji sprzedaży składnika aktywów lub przeniesienia zobowiązania, przeprowadzonej między uczestnikami rynku w dniu wyceny. Klasyfikację inwestycji Korporacji zgodnie z hierarchią wartości godziwej przedstawiono poniżej:

- **Poziom 1:** Ta metoda wykorzystuje jako dane wejściowe notowane, niekorygowane ceny identycznych aktywów lub zobowiązań z aktywnych rynków, do których jednostka ma dostęp na koniec okresu sprawozdawczego.
- **Poziom 2:** Dane wejściowe nie są cenami notowanymi na aktywnych rynkach, można je zaobserwować (bezpośrednio lub pośrednio) na rynku na koniec okresu sprawozdawczego, zaś wartość godziwą można ustalić przy użyciu modeli lub innych metod wyceny.
- **Poziom 3:** Dane wejściowe to informacje, których nie można zaobserwować na rynku, ponieważ dane aktywa lub zobowiązania nie są przedmiotem obrotu (lub obrót ten jest bardzo mały), a jednostka sprawozdawcza wykorzystuje szacunki i założenia dotyczące wyceny danego składnika aktywów lub zobowiązań, w tym założenia dotyczące ryzyka. Dane służące do ustalania wartości godziwej są w dużej mierze oparte o subiektywną ocenę. Ze względu na istotną niepewność tych szacunków wielkości te mogą znacząco różnić się od wartości wykorzystywanych w przypadku istnienia aktywnego rynku obrotu tymi aktywami i zobowiązaniami.

Poziom klasyfikacji instrumentu finansowego w ramach hierarchii wartości godziwej wyznacza się w oparciu o dane wejściowe najniższego szczebla, które mają istotny wpływ na wycenę wartości godziwej. Poniżej przedstawiono opis metod wyceny instrumentów wycenianych w wartości godziwej, z uwzględnieniem ogólnej klasyfikacji tych instrumentów zgodnie z hierarchią wartości godziwej:

- *Akcje zwykłe i uprzywilejowane oraz papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu:* Inwestycje kapitałowe oraz papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu (głównie papiery wartościowe emitowane przez polski rząd) wycenia się na podstawie kursu zamknięcia podawanego przez najważniejsze giełdy. Akcje zwykłe i uprzywilejowane oraz niektóre papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu należą do pierwszego poziomu hierarchii wartości godziwej.
- *Publiczne fundusze inwestycyjne – jednostki uczestnictwa i papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu:* Są to publiczne jednostki inwestycyjne wyceniane w oparciu o wartość NAV określoną przez zarządzające nimi podmioty. W przypadku publicznych funduszy inwestycyjnych wartość aktywów netto (NAV) stanowi cena rynkowa, klasyfikowana na pierwszym poziomie hierarchii wartości godziwej.

INWESTYCJE KLASYFIKOWANE JAKO WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ, PODLEGAJĄCE WYCENIE W WARTOŚCI AKTYWÓW NETTO

Inwestycje wyceniane w wartości aktywów netto ze względów praktycznych wycenia się w oparciu o NAV jednostki inwestycyjnej. NAV wylicza się jako wartość aktywów stanowiących własność tej jednostki inwestycyjnej, pomniejszoną o jej zobowiązania. Wartość godziwa inwestycji wycenianych w oparciu o NAV stanowi część NAV przypisaną Korporacji.

- **Inwestycje alternatywne** Są to prywatne jednostki inwestycyjne wyceniane metodą NAV określoną przez podmioty nimi zarządzające. Inwestycje uznane przez jednostkę zarządzającą za niemożliwe do upłynnienia i/lub nieposiadające łatwej do

sprawdzenia wartości rynkowej wycenia się na podstawie bieżących szacunków dokonanych przez zarządzających jednostkami inwestycyjnymi. Metody wyceny i dane wsadowe ustala zarządzający jednostką inwestycyjną.

- **Prywatny fundusz inwestycyjny – jednostki uczestnictwa** Jest to prywatna jednostka inwestycyjna wyceniana w oparciu o wartość NAV określoną przez podmiot zarządzający. NAV prywatnego funduszu inwestycyjnego, o którym mowa powyżej, to cena jego jednostek uczestnictwa, która nie jest ceną notowaną na aktywnym rynku, lecz wyliczaną w oparciu o inwestycje pozostające w obrocie na aktywnym rynku. Korporacja może dokonać wykupu inwestycji w dniu jej wyceny lub w krótkim terminie bez żadnych ograniczeń.

ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY

Dla celów skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych Korporacja uznaje za ekwiwalenty środków pieniężnych wszystkie instrumenty finansowe o wysokiej płynności i pierwotnym terminie zapadalności do trzech miesięcy na dzień ich nabycia. Na dzień 31 grudnia 2018 r. Korporacja nie posiadała środków pieniężnych o ograniczonej możliwości dysponowania.

DOTACJE I ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU DOTACJI

Dotacje są ujmowane jako koszty dotacji w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności oraz zobowiązania z tytułu dotacji w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej z chwilą zatwierdzenia zgodnie z zasadami ustalonymi przez Radę Dyrektorów, zakończenia negocjacji z beneficjentem oraz podpisania umowy dotacji przez strony.

OTRZYMANE GRANTY

Otrzymane granty są wykazywane w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności jako przychód w okresie, w którym została zawarta umowa grantu pomiędzy Korporacją a darczyńcą, jeżeli darczyńca nie ustanowił żadnych warunków lub w przypadku, gdy warunki zostały nałożone, ale prawdopodobieństwo, że Korporacja ich nie spełni, jest niewielkie.

PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK I DYWIDEND

Przychody z tytułu odsetek ujmuje się metodą memoriałową. Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w okresie, w którym ogłoszona została wypłata dywidendy, jeżeli Korporacja była w posiadaniu danego papieru wartościowego na dzień ustalenia prawa do dywidendy.

WALUTA OBCA

Walutą funkcjonalną i sprawozdawczą Korporacji jest dolar amerykański (USD). Walutą funkcjonalną Przedstawicielstwa Fundacji i PAFPIO jest polski złoty (PLN). Przychody i koszty denominowane w PLN przeliczane są na USD w ciągu roku po aktualnych kursach wymiany. Aktywa i zobowiązania denominowane w PLN przelicza się po kursie spot obowiązującym na koniec roku. Korekty z przeszacowania i przeliczenia ujmuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności.

USŁUGI ŚWIADCZONE BEZPŁATNIE

Amerykańscy członkowie Rady Dyrektorów Korporacji nie otrzymują żadnego wynagrodzenia z tytułu pełnienia swoich obowiązków. Osoby te poświęcają Korporacji znaczną ilość czasu. W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym nie uwzględniono kosztów z tytułu takich nieodpłatnych usług ze względu na brak obiektywnej podstawy do ich wyceny. Przewodniczący Rady Dyrektorów Korporacji („Przewodniczący”) otrzymuje honorarium z tytułu pełnienia swojej funkcji. Polscy członkowie Rady Dyrektorów Korporacji, niebędący członkami Zarządu Fundacji, otrzymują wynagrodzenie za wsparcie merytoryczne i konsultacje na rzecz Korporacji. W roku zakończonym 31 grudnia 2018 r. łączne wynagrodzenie polskich członków Rady Dyrektorów oraz Przewodniczącego wyniosło 81 056 USD.

AMORTYZACJA

Grunty i środki trwałe są początkowo wykazywane w cenie nabycia. Wszelkie środki trwałe oprócz gruntów, które nie podlegają amortyzacji, amortyzowane są metodą liniową w szacowanym okresie użytkowania w następujący sposób: podniesienie wartości gruntu – 15 lat, budynki – 39 lat, sprzęt komputerowy, oprogramowanie, meble i samochody – od 3 do 5 lat.

KOSZTY DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ

Usługi specjalistyczne, koszty posiedzeń Rady Dyrektorów, honoraria wypłacane polskim członkom Rady Dyrektorów i Przewodniczącemu, koszty podróży, zakwaterowania i wyżywienia, koszty administracyjne oraz podatek VAT i podatek dochodowy płacony przez PAFPIO, a także odpisy aktualizujące wartość udzielanych pożyczek klasyfikowane są jako koszty działalności operacyjnej.

RYZIKO KREDYTOWE

Ryzyko kredytowe to możliwość poniesienia straty z powodu niedotrzymania warunków umowy przez kontrahenta. O ile odpowiednie dokumenty nie stanowią inaczej, Korporacja nie wymaga zabezpieczenia instrumentów finansowych ani kredytów, z którymi wiąże się ryzyko kredytowe. Na dzień 31 grudnia 2018 r. w Korporacji występowała ekspozycja kredytowa wynikająca głównie z instrumentów dłużnych wchodzących w skład jej portfela inwestycyjnego oraz z pożyczek udzielonych przez PAFPIO. Maksymalny poziom ryzyka poniesienia strat na tych aktywach odzwierciedlają odpowiednie kwoty przedstawione w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

NAJNOWSZE REGULACJE RACHUNKOWE

W sierpniu 2016 roku Amerykańska Rada ds. Standardów Rachunkowości (Financial Accounting Standards Board, FASB) wydała Aktualizację Standardów Rachunkowości ASU-2016-14, zatytułowaną „Presentation of Financial Statements of Not-for-Profit Entities”. Zmienia ona wymogi dotyczące sprawozdań finansowych i informacji dodatkowych, zawarte w dokumencie Accounting Standards Codification Topic 958, „Not-for-Profit Entities”. Najważniejsze postanowienia ASU 2016-14, które mają wpływ na Korporację, wymagają (a) przedstawienia danych jakościowych dotyczących sposobu zarządzania płynnymi zasobami, służącymi do zaspokojenia zapotrzebowania na środki pieniężne związanego z ogólnymi wydatkami w okresie jednego roku od dnia bilansowego; (b) przedstawienia w bilansie lub w notach danych jakościowych, a w razie konieczności również dodatkowych danych jakościowych w notach, dotyczących dostępności aktywów finansowych Korporacji na dzień bilansowy, w celu zaspokojenia zapotrzebowania na środki pieniężne, związanego z ogólnymi wydatkami w okresie roku od dnia bilansowego; (c) przedstawienia kwot wydatków, ujętych metodą kalkulacyjną i porównawczą; (d) przedstawienia stosowanych metod alokacji kosztów do programów i komórek wsparcia; (e) przedstawienia zwrotu z inwestycji po potrąceniu zewnętrznych i bezpośrednich wewnętrznych kosztów inwestycji. Nie ma obowiązku ujawniania potrąconych kosztów, oraz (f) wykazywania w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na koniec okresu tylko dwóch grup aktywów netto - aktywa netto ograniczone warunkami narzuconymi przez fundatorów i aktywa netto niepodlegające warunkom narzuconym przez fundatorów razem. Korporacja wdrożyła ASU 2016-14 w 2018 roku.

W sierpniu 2018 roku FASB wydała ASU 2018-13 Zasady w zakresie ujawniania informacji - Zmiany do wymogów w zakresie ujawniania informacji dotyczących wyceny wartości godziwej („ASU 2018-13”) określone w Kodyfikacji Standardów Rachunkowości Temat 820 („Temat 820”). ASU 2018-13 zmienia wymogi w zakresie ujawniania informacji dotyczących wyceny wartości godziwej w Temacie 820. Poniższe wymogi w zakresie ujawniania informacji zostały usunięte z Tematu 820: (i) kwota i przyczyny przesunięć pomiędzy Poziomem 1 i Poziomem 2 hierarchii wartości godziwej, (ii) polityka dotycząca terminów przesunięć pomiędzy poziomami hierarchii wartości godziwej, (iii) procesy wyceny wartości godziwej Poziomu 3 oraz (iv) zmiany w niezrealizowanych zyskach i stratach za okres uwzględniony w zyskach z tytułu powtarzających się wycen wartości godziwej Poziomu 3 przeprowadzonych na koniec okresu sprawozdawczego. Poniższe wymogi w zakresie ujawniania informacji zostały zmienione w Temacie 820: (i) zamiast przeniesienia na kolejny okres wyceny wartości godziwej Poziomu 3, podmiot niepubliczny jest zobowiązany do ujawnienia przesunięć do i z Poziomu 3 hierarchii wartości godziwej oraz zakupów i emisji aktywów i zobowiązań Poziomu 3, (ii) w przypadku inwestycji w pewne podmioty, które obliczają wartość aktywów netto, podmiot jest zobowiązany do ujawnienia terminu likwidacji aktywów jednostki oraz daty, w której ograniczenia wykupu mogą wygasnąć, tylko wtedy, gdy jednostka podała ten termin do wiadomości podmiotu lub podała go do wiadomości publicznej, oraz (iii) zmiany wyjaśniają, że ujawnienie niepewności związanej z wyceną ma na celu przekazanie informacji na temat niepewności wyceny na dzień sprawozdawczy. Zmiany w ASU 2018-13 obowiązują dla lat rozliczeniowych rozpoczynających się po 15 grudnia 2019 roku, a Korporacja nie przewiduje, że zmiana ta będzie miała istotny wpływ na jej sprawozdania finansowe.

4. DOTACJA Z POLSKO-AMERYKAŃSKIEGO FUNDUSZU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Zgodnie z umową podpisaną w 1999 r. pomiędzy Funduszem a Rządem Stanów Zjednoczonych oraz w porozumieniu z Rządem Rzeczypospolitej Polskiej, Fundusz zwrócił 120 mln USD ze swoich aktywów Departamentowi Skarbu Stanów Zjednoczonych i wniósł pozostałe aktywa do Fundacji zgodnie z umową dotacji podpisaną między Funduszem a Fundacją (z późniejszymi zmianami, „Umowa dotacji”). Łączna kwota przekazana przez Fundusz Fundacji wyniosła 255,3 mln USD i została zaksięgowana

jako aktywa netto niepodlegające ograniczeniom. Zgodnie z ostatnim aneksem do Umowy dotacji, została ona rozwiązana wraz z likwidacją Funduszu w dniu 27 grudnia 2011 r., z wyjątkiem pewnych postanowień, które pozostały w mocy po jej rozwiązaniu, w tym postanowienia, zgodnie z którym Rząd Stanów Zjednoczonych ma prawo zażądać od Fundacji zwrotu aktywów otrzymanych od Funduszu, łącznie z osiągniętym na nich zyskiem, do Skarbu Państwa USA, jeżeli uzna, że Fundacja dotowała lub w inny sposób finansowała działalność niezgodną z prawem.

5. ZARZĄDZANIE ZASOBAMI PŁYNNYMI

Fundacja polega na zwrotach ze swojego portfela inwestycyjnego („Portfel”), a PAFPIO opiera się na dochodach z tytułu odsetek z pożyczek udzielonych na wydatki operacyjne, które stanowią koszty poniesione w celu realizacji misji Fundacji i misji PAFPIO. Fundacja przyjęła politykę inwestycyjną regulującą zarządzanie Portfelem, która obejmuje politykę wydatków przewidującą, że roczne wydatki, obejmujące dotacje i koszty działalności operacyjnej, powinny opierać się na około 5,0% średniej wartości Portfela na koniec kwartału za ostatnie dwanaście kwartałów. Około 95% wydatków Fundacji to wydatki w polskich złotych. Fundacja dąży do utrzymania około dwuletnich szacunkowych wydatków w polskich złotych. Na dzień 31 grudnia 2018 roku, wydatki Fundacji w polskich złotych obejmowały 1,7 roku. W celu zaspokojenia zapotrzebowania na środki pieniężne związane z działalnością operacyjną w ciągu jednego roku od dnia bilansowego, Korporacja dysponowała zasobami płynnymi w wysokości 27,9 mln USD w gotówce. Ponadto, dzienna płynność wynosi 67,5 mln USD inwestycji Korporacji według wartości godziwej. Ani środki pieniężne w gotówce ani też żadna z inwestycji Korporacji nie podlegają jakimkolwiek ograniczeniom narzuconym przez fundatora lub zarząd.

6. INWESTYCJE WYKAZYWANE W WARTOŚCI GODZIWEJ

Opis metodologii i założeń przyjętych do określania wartości godziwej Inwestycji Korporacji znajduje się powyżej w Nocie 3 „Inwestycje wykazywane w wartości godziwej”. Koszt, wartość godziwą i skumulowane niezrealizowane zyski (straty) z inwestycji na dzień 31 grudnia 2018 przedstawia poniższa tabela.

	Koszt		Wartość godziwa		Skumulowany niezrealizowany wzrost (spadek) wartości netto
Inwestycje klasyfikowane według hierarchii wartości godziwej:					
Akcje zwykłe i uprzywilejowane	USD	25 431 224	USD	50 281 473	USD 24 850 249
Publiczne fundusze inwestycyjne – jednostki uczestnictwa		18 824 128		16 570 957	(2 253 171)
Publiczny fundusz inwestycyjny – papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu		604 397		597 088	(7 309)
Inwestycje wyceniane w wartości aktywów netto (NAV):					
Inwestycje alternatywne		118 253 338		136 142 724	17 889 386
Prywatny fundusz inwestycyjny – jednostki uczestnictwa		13 860 006		23 378 921	9 518 915
	USD	176 973 093	USD	226 971 163	USD 49 998 070

W poniższej tabeli przedstawiono niezrealizowany i zrealizowany zysk (stratę) netto z inwestycji za rok zakończony 31 grudnia 2018:

	Niezrealizowany wzrost (spadek) wartości netto	Zrealizowany zysk / (strata) netto
Inwestycje klasyfikowane według hierarchii wartości godziwej:		
Akcje zwykłe i uprzywilejowane	USD (9 393 039)	USD 5 802 714
Publiczne fundusze inwestycyjne – jednostki uczestnictwa	(6 691 055)	3 867 698
Papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu	35 968	-
Publiczny fundusz inwestycyjny – papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu	(792 013)	801 744
Inwestycje wyceniane w wartości aktywów netto (NAV):		
Inwestycje alternatywne	(9 463 701)	2 032 041
Prywatny fundusz inwestycyjny – jednostki uczestnictwa	(5 138 838)	859 400
	USD (31 442 678)	USD 13 363 597

W poniższej tabeli przedstawiono inwestycje Korporacji na dzień 31 grudnia 2018 roku, wykazywane w wartości godziwej w poszczególnych okresach rozliczeniowych wg poziomów hierarchii opisanych w Nocie 3:

	Ceny identycznych aktywów notowane na aktywnych rynkach (Poziom 1)	Wyceniane w wartości aktywów netto	Razem
Inwestycje klasyfikowane według hierarchii wartości godziwej:			
Akcje zwykłe i uprzywilejowane	USD 50 281 473	-	USD 50 281 473
Publiczne fundusze inwestycyjne – jednostki uczestnictwa	16 570 957	-	16 570 957
Publiczny fundusz inwestycyjny – papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu	597 088	-	597 088
Inwestycje wyceniane w wartości aktywów netto (NAV):			
Inwestycje alternatywne	-	136 142 724	136 142 724
Prywatny fundusz inwestycyjny – jednostki uczestnictwa	-	23 378 921	23 378 921
	USD 67 449 518	USD 159 521 645	USD 226 971 163
% całkowitej kwoty	29,7%	70,3%	100,0%

Za rok zakończony 31 grudnia 2018, inwestycje Fundacji, po potrąceniu zewnętrznych i bezpośrednich wewnętrznych kosztów inwestycji charakteryzowały się roczną stopą zwrotu wynoszącą (6,3%).

W poniższej tabeli przedstawiono informacje o inwestycjach Korporacji wycenianych ze względów praktycznych metodą wartości aktywów netto funduszy inwestycyjnych, sklasyfikowanych według strategii inwestycyjnej, na dzień 31 grudnia 2018 roku:

	Wartość godziwa	Częstotliwość wykupu	Okres od powiadomienia do wykupu
Inwestycje alternatywne:			
Multi-strategy	USD 48 757 477	Patrz nota.	45-90 dni (a)
Rynki wschodzące	23 050 233	Raz w miesiącu.	20-60 dni (b)
Fundusze long/short	32 450 378	Patrz uwaga.	30-90 dni (c)
Tylko fundusze long	21 772 017	Patrz uwaga.	30-45 dni (d)
Private equity	10 112 619	Niepodlegające możliwości wykupu	Nie dotyczy. (e)
	<u>136 142 724</u>		
Prywatny fundusz inwestycyjny – jednostki uczestnictwa:			
Międzynarodowe	23 378 921	Raz w miesiącu.	10 dni roboczych (f)
	<u>USD 159 521 645</u>		

Poza pozycjami przedstawionymi w notcie (e) poniżej Korporacja nie posiada niewykonanych zobowiązań inwestycyjnych. Kwota uzyskana ostatecznie z potencjalnej sprzedaży inwestycji wycenianych w NAV różniłaby się prawdopodobnie od wartości godziwej tych inwestycji na dzień 31 grudnia 2018 r.

- (a) *Multi-strategy*: Do tej kategorii należą alternatywne fundusze inwestycyjne, które realizują różnorodne strategie inwestowania, w tym long/short equity, event driven, kredytowe, merger arbitrage, aktywa zagrożone i transakcje prywatne, przede wszystkim w Stanach Zjednoczonych i krajach należących do Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju. 71% inwestycji z tej kategorii podlega wykupowi kwartalnemu, a 29% inwestycji w tej kategorii podlega wykupowi rocznemu. Ostateczna kwota uzyskana ze sprzedaży tych inwestycji będzie prawdopodobnie różnić się od wartości godziwej ustalonej na chwilę obecną.
- (b) *Rynki wschodzące*: Kategoria ta obejmuje trzy alternatywne fundusze inwestycyjne, które realizują wyłącznie strategię long equity i inwestujące na rynkach wschodzących. Jeden z funduszy stanowiący 36% tej kategorii inwestuje wyłącznie w regionie Azji i Pacyfiku, z wyjątkiem Japonii, głównie na rynkach wschodzących, ale rozważa również możliwość inwestowania w Australii lub Nowej Zelandii. Drugi fundusz stanowiący 34% tej kategorii inwestuje głównie w spółki zlokalizowane w krajach objętych indeksem rynków wschodzących MSCI lub indeksem rynków granicznych MSCI. Trzeci fundusz reprezentujący 30% tej kategorii inwestuje głównie w spółki założone lub działające na rynkach wschodzących i w krajach granicznych, głównie w Azji, Europie Wschodniej, na Bliskim Wschodzie, w Afryce i Ameryce Łacińskiej. W tych funduszach istnieje możliwość comiesięcznego wykupu.
- (c) *Fundusze long/short equity*: Kategoria ta obejmuje alternatywne fundusze inwestycyjne, które realizują strategię long/short equity, ukierunkowane na inwestycje w (i) fundusze typu value equity, event equity i niepewne papiery dłużne (24% tej kategorii), (ii) fundusze ukierunkowane na globalne technologie, media i telekomunikację (54% tej kategorii) oraz (iii) globalne papiery wartościowe (22% tej kategorii). 47% inwestycji w tej kategorii podlega wykupowi kwartalnemu. Procentowy udział inwestycji w tej kategorii, które aktualnie nie podlegają wykupowi, przedstawia się następująco: (a) 28%, które podlegają wykupowi co trzy lata począwszy od 31 grudnia 2021 r., oraz (b) 24%, które podlegają wykupowi w ciągu ośmiu kolejnych kwartałów.
- (d) *Long Only*: Kategoria ta obejmuje dwie inwestycje ukierunkowane na inwestycje kapitałowe w sektorze opieki zdrowotnej, przemysłu i dóbr luksusowych. 52% inwestycji w tej kategorii podlega miesięcznemu wykupowi, a 48% kwartalnemu.

- (e) *Private equity*: Kategoria ta obejmuje (i) dwie inwestycje w fundusze private equity, inwestujące w północnoamerykańskim sektorze energetycznym, Korporacja zobowiązała się zainwestować w te fundusze 9,0 mln USD, po 4,5 mln USD w każdy. Na dzień 31 grudnia 2018 roku, wartość pozostałego zobowiązania Fundacji wobec tych funduszy wynosiła 1,4 mln USD, (ii) inwestycja w fundusz private equity, inwestujący w rozwój i ekspansję jednostek z sektora opieki zdrowotnej, przede wszystkim w specjalistyczne środki farmaceutyczne, technologie medyczne i sektory usług zdrowotnych; Korporacja zobowiązała się zainwestować 10,0 mln USD w te fundusze. Na dzień 31 grudnia 2018 roku, wartość jej zobowiązania wobec tych funduszy wynosiła 6,0 mln USD, (iii) inwestycja w kryzysowy fundusz private equity, specjalizujący się w inwestycjach w okresach kryzysu rynkowego, ukierunkowanego na zakup papierów wartościowych firm na krawędzi bankructwa, przede wszystkim w USA i w krajach OECD; Korporacja zobowiązała się zainwestować w ten fundusz 5,0 mln USD. Na dzień 31 grudnia 2018 roku jej zobowiązanie wobec tego funduszu wynosiło 4,1 mln USD. Fundusze te nie kwalifikują się do wykupu, ponieważ oczekuje się podziału zysku po sprzedaży aktywów przez fundusze. Nie ma możliwości oszacowania okresu, w którym aktywa te zostaną sprzedane. Zgodnie z dokumentami funduszy podział zysku powinien nastąpić przed datą zakończenia każdej inwestycji (którą można przesunąć maksimum o dwa lata), czyli w roku 2022 w przypadku pierwszego funduszu energetycznego, 2025 w przypadku drugiego funduszu energetycznego, 2025 w przypadku pierwszego funduszu opieki zdrowotnej, dziesięć lat od wstępnego pobrania środków, co nie nastąpiło do dnia 31 grudnia 2018 r, w przypadku drugiego funduszu opieki zdrowotnej i 2024 w przypadku funduszu inwestycji kryzysowych.
- (f) *Międzynarodowe*: Kategoria ta obejmuje jeden fundusz inwestycyjny, którego celem jest osiągnięcie długoterminowego wzrostu przede wszystkim poprzez inwestowanie w zdywersyfikowany portfel papierów wartościowych spółek (z wyjątkiem producentów wyrobów tytoniowych) mających siedzibę w dowolnym kraju poza Stanami Zjednoczonymi. Fundusz inwestuje przede wszystkim na ustabilizowanych rynkach międzynarodowych, jednak część aktywów funduszu może być inwestowana w papiery wartościowe i waluty na rynkach wschodzących.

7. GRUNTY I ŚRODKI TRWAŁE

Na dzień 31 grudnia 2018 r. grunty i środki trwałe obejmowały:

Grunty	USD	1 913 359
Podniesienie wartości gruntów		174 158
Budynek		2 769 692
Sprzęt komputerowy i oprogramowanie		168 523
Umeblowanie i wyposażenie		285 842
Samochody		80 548
		5 392 122
Minus umorzenie i amortyzacja		1 018 842
Wartość księgowa netto	USD	4 373 280

8. METODA PORÓWNAWCZA I ALOKACJA WYDATKÓW

Poniżej przedstawiono wydatki Korporacji za rok zakończony 31 grudnia 2018 r., wykazane według metody porównawczej wydatków.

	Spadek aktywów netto niepodlegających warunkom narzuconym przez fundatorów i dotacji		Programy		Zarządzanie i kwestie ogólne	
	USD		USD		USD	
Wynagrodzenia i świadczenia pracownicze	1 408 461		980 272		428 189	
Koszty działalności operacyjnej	865 040		237 267		627 773	
Koszty biura	121 022		81 472		39 550	
Amortyzacja	124 005		79 084		44 921	
Spadek aktywów netto niepodlegających warunkom narzuconym przez fundatorów	2 518 528		1 378 095		1 140 433	
Dotacje	8 525 592		8 525 592		-	
Dotacje i spadek aktywów netto niepodlegających warunkom narzuconym przez fundatorów	USD 11 044 120		USD 9 903 687		USD 1 140 433	

Koszty działalności Korporacji poniesione w celu realizacji misji Fundacji oraz misji PAFPIO są klasyfikowane jako dotacje i spadek aktywów netto niepodlegających warunkom narzuconym przez fundatorów w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności („Spadek aktywów netto niepodlegających warunkom narzuconym przez fundatorów”). Usługi w zakresie programów obejmują usługi świadczone na rzecz beneficjentów wypełniających misję Fundacji oraz misję PAFPIO („Usługi w zakresie programów”). Koszty zarządzania i koszty ogólne obejmują wszystkie inne działania Korporacji, które związane są z usługami w zakresie programów („Zarządzanie i kwestie ogólne”). W 2018 roku, Korporacja nie poniosła żadnych wydatków związanych z pozyskiwaniem środków finansowych. W sprawozdaniu z działalności ujęto spadek aktywów netto niepodlegających warunkom narzuconym przez fundatorów, które można przyporządkować do kategorii (i) Usługi w zakresie programów oraz (ii) Zarządzanie i Ogólne, które wymagają alokacji wydatków do kategorii wg metody porównawczej w oparciu o racjonalne i konsekwentnie stosowane zasady. Wynagrodzenia i świadczenia pracownicze oraz amortyzacja są alokowane przez pracownika w oparciu o szacunkowy czas i wysiłek poświęcony na kategorii Usługi w zakresie programów oraz Zarządzanie i Ogólne. Większość kosztów działalności operacyjnej ze względu na swój charakter nie jest wydatkami programowymi i jest przypisana do kategorii Zarządzanie i Ogólne. Koszty biura określane są na podstawie metrażu i szacunków wyliczeń pracownika dotyczących czasu i wysiłku włożonego w Usługi w zakresie programów oraz Zarządzanie i Ogólne.

9. POŻYCZKI I ODPISY AKTUALIZUJĄCE WARTOŚĆ POŻYCZEK

Pożyczki udzielane są przez Polsko-Amerykański Fundusz Pożyczkowy Inicjatyw Obywatelskich [PAFPIO] i wykazywane w pozostałej do spłaty kwocie kapitału z naliczonymi odsetkami, pomniejszonej o wartość odpisu na wypadek nieściągalności pożyczki. Odsetki od pożyczek ujmują się w przychodach i wylicza na podstawie pozostałych do spłaty kwot kapitału przy zastosowaniu odpowiedniej stawki. Z naliczania odsetek rezygnuje się w momencie wypowiedzenia umowy pożyczki lub powstania wątpliwości co do jej ściągalności.

Odpis aktualizujący wartość pożyczek jest utrzymywany na takim poziomie ustalonym przez kierownictwo PAFPIO, żeby jego wartość wystarczała do pokrycia potencjalnych strat w portfelu pożyczek. Wartość tę ustala się na podstawie ryzyka straty związanego z sytuacją konkretnego pożyczkobiorcy, w tym z jego sytuacją finansową, historią spłaty zobowiązań i wartością zabezpieczeń, a także innych czynników i szacunków, które podlegają zmianie w miarę upływu czasu. Szacunki ryzyka straty oraz wysokości odpisu od pożyczki mają charakter subiektywny, a ostateczna wysokość strat może się od nich różnić. Wartości szacunkowe podlegają okresowym przeglądom, których dokonuje kierownictwo PAFPIO. Niezbędne korekty ujmują się w okresach, w których kierownictwo otrzymało informację o konieczności ich wprowadzenia. Odpis aktualizujący wartość pożyczek: (i) zwiększa się o kwoty rezerw na wypadek nieściągalności; (ii) zmniejsza się o kwoty pożyczek odzyskanych, na które uprzednio ujęto rezerwę na wypadek nieściągalności; (iii) zmniejsza się o odpisy. Działania windykacyjne kontynuują się po spisaniu pożyczki w straty przez kierownictwo PAFPIO, co umożliwia odzyskania należnych kwot.

Zmiany stanu odpisu aktualizującego wartość pożyczek ujętego przez PAFPIO za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku są następujące:

Bilans otwarcia	USD 547 483
Dodatkowy odpis aktualizujący odniesiony w koszty operacyjne	119 368
Odzyskane pożyczki uprzednio objęte odpisem aktualizacyjnym	(1 503)
Pożyczki spisane	(17 884)
Korekta z tytułu przewalutowania	(42 327)
Bilans zamknięcia	<u>USD 605 136</u>

10. ZOBOWIĄZANIA BILANSOWE I POZABILANSOWE

Na dzień 31 grudnia 2018 roku Korporacja zatwierdziła 19 programów o łącznej wartości 19,9 mln USD, których realizacja była uwarunkowana zakończeniem negocjacji dotyczących dotacji i podpisania umowy dotacji satysfakcjonującej strony. Po 31 grudnia 2018 roku Korporacja podpisała umowy dotacji dotyczące tych programów na łączną kwotę wynoszącą 11,1 mln USD.

Jednym ze źródeł przychodów PAFPIO są opłaty z tytułu udzielonych gwarancji. Na dzień 31 grudnia 2018 roku PAFPIO udzieliła gwarancji w wysokości 284 490 USD trzem polskim organizacjom pozarządowym („NGO”). Gwarancje w wysokości 277 841 USD są wymagane przez jednostkę oferującą dotację organizacji pozarządowych w celu zabezpieczenia wyników organizacji pozarządowych w ramach dotacji, a gwarancje w wysokości 6 649 USD są wymagane przez pożyczkodawcę organizacji pozarządowej w celu częściowego zabezpieczenia pożyczki. Gwarancje wygasają w następujących terminach: 265 871 USD 29 lutego 2020 r., 11 969 USD 30 czerwca 2020 r. i 6 649 USD 30 kwietnia 2021 r. W zakresie, w jakim organizacje pozarządowe będące beneficjentami tych gwarancji nie wywiążą się ze swoich zobowiązań, zobowiązania PAFPIO będą równe powyższym kwotom.

11. STATUS PODATKOWY

STANY ZJEDNOCZONE

W Stanach Zjednoczonych Fundacja jest zwolniona z federalnych podatków dochodowych na podstawie artykułu 501(c)(4) amerykańskiego Kodeksu Podatkowego (Internal Revenue Code). Ponadto Fundacja jest zwolniona z podatków stanowych i lokalnych.

POLSKA

Polskie Przedstawicielstwo Fundacji nie podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób prawnych w Polsce. PAFPIO jest polską spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, podlegającą opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób prawnych. W roku zakończonym 31 grudnia 2018 r., podatek dochodowy PAFPIO wyniósł 37 934 USD i został ujęty w kosztach operacyjnych w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności.

12. WYDARZENIA PO ZAKOŃCZENIU OKRESU SPRAWOZDAWCZEGO

Korporacja oceniła wydarzenia po zakończeniu okresu sprawozdawczego do dnia 25 kwietnia 2019 r., czyli daty sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego, i uznała, że nie wystąpiły żadne dodatkowe zdarzenia wymagające uwzględnienia w formie korekt lub ujawnienia w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym sporządzonym na dzień i za rok zakończony 31 grudnia 2018.

RADA DYREKTORÓW

* stan na czerwiec 2019

ANDREW NAGORSKI - PRZEWODNICZĄCY

Wielokrotnie nagradzany dziennikarz i pisarz, były korespondent zagraniczny i Szef Redakcji Senior Editor Newsweek International

JOSEPH C. BELL

Senior Partner w Hogan Lovells

ALFRED B. BIEĆ

Były Podsekretarz Stanu w Urzędzie Rady Ministrów, Sekretarz KERM, były Prezes Zarządu Banku PEKAO Nowy Jork i Banku Pocztowego

ANNA FORMALCZYK

Była Prezes Urzędu Antymonopolowego (obecnie UOKiK)

CHRISTOPHER HILL

Główny Doradca Rektora ds. Globalnego Zaangażowania oraz Profesor Praktyki Dyplomacji, University of Denver; były Ambasador w Iraku, Korei, Polsce, Macedonii, były specjalny wysłannik w czasie kryzysu w Kosowie, były zastępca sekretarza stanu ds. Azji Wschodniej i Pacyfiku

GEOFFREY HOGUET

Członek Zarządu GRH Holdings, LLC

JERZY KOŹMIŃSKI

Były Ambasador RP w USA, Prezes Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności

DAVID NIEMIEC

Senior Advisor, Saratoga Partners

KRZYSZTOF PAWŁOWSKI

Prezydent Wyższej Szkoły Biznesu-National Louis University w Nowym Sączu, były Senator RP

CARLA H. SKODINSKI

Wiceprezes i Dyrektor Inwestycyjny, KCM, LLC

SYLWIA WILKOS

Producent i reżyser filmowy, Prezes Scorpio Studio, wykładowca akademicki nauk humanistycznych

AMBASADOR USA UCZESTNICZĄCA W PRACACH RADY DYREKTORÓW:

GEORGETTE MOSBACHER

CZŁONKAMI RADY DYREKTORÓW BYLI:

MAREK BELKA – w latach 2000-2010

MICHAŁ BONI – w latach 2000-2008

JOHN P. BIRKELUND † – w latach 2000-2019

FREDERICK M. BOHEN † – w latach 2003-2013

ZBIGNIEW BRZEZIŃSKI † – w latach 2000-2015

JOHN H'DARMS † – w latach 2000-2002

ROBERT G. FARIS † – w latach 2000-2015

ALEKSANDER KOJ † – w latach 2000-2010

NICHOLAS A. REY † – w latach 2000-2009

ZARZĄD I PRACOWNICY

* stan na czerwiec 2019

Prezes Fundacji

JERZY KOŹMIŃSKI

Dyrektor Przedstawicielstwa w Polsce

GRZEGORZ JĘDRYS

Dyrektorzy Programowi:

RADOSŁAW JASIŃSKI

RENATA KOŹLICKA-GLIŃSKA

JOANNA LEMPART

MARIANNA HAJDUKIEWICZ

Kierownicy Programowi:

MIROSŁAW CZYŻEWSKI

AGNIESZKA MAZUR

KATARZYNA ŚWIĄTKIEWICZ

KALINA GRZESZUK-ZAJĄCZKOWSKA

Główna Księgowa

AGNIESZKA KWIATKOWSKA

Kontroler Finansowy Programów

MIRA OSIECKA (do grudnia 2018)

JUSTYNA PODRAZA

Specjalista ds. Public Relations

PRZEMYSŁAW ZAROŃ

Analitik

MACIEJ MAKULSKI

Księgowość

GRAŻYNA SKRZYPIEC

Asystenci / Administracja:

JOANNA RECHNIO (do sierpnia 2018)

KAROLINA REWSKA

TOMASZ WOJCIECHOWSKI

ALEKSANDRA WRÓBLEWSKA

Dyrektor Finansowy

i Sekretarz Rady Dyrektorów

NORMAN E. HASLUN III

Starszy Konsultant

C. DOUGLAS ADES

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI

250 Park Avenue, 7th Floor
New York, NY 10177, USA
tel. 212 572-6200

PRZEDSTAWICIELSTWO PAFW W POLSCE

ul. Królowej Marysieńki 48
02-954 Warszawa
tel. (48 22) 550-28-00
fax (48 22) 550-28-01
e-mail: paff@pafw.pl
www.pafw.pl